

1

9de jaargang nr. 1 jan-feb-mad 2011

Meander

 natuurpunt
Vlaamse Ardennen-plus

Natuur rondom Leie, Schelde en Zwalm

- 3** Beste natuurpunters
- 4** Met de kuif halfstok
- 8** Omleiding of sluipverkeer
- 10** Dagboek van een groenling
- 12** Mag (kan) natuur nog natuur zijn?
- 15** Bescherming zoogdieren
- 16** Kiekendievennieuws
- 17** Nieuwjaarsbrief Natuurpunt Zwalmvallei
- 18** Weekend Limburgse Kempen
- 20** Kalender, uitneembaar katern
- 20** Bijzondere vogelwaarnemingen
- 22** Van golvende stam tot dure viool

- 24** Dag van de Natuur in het Burreken
- 24** Dag van de Natuur in Machelen
- 25** Succesvol natuurbeheer in Paddenbroek
- 26** Instapcursus 'Natuur voor groentjes'
- 27** Cursus Planten voor beginners
- 27** Basiscursus Natuurfotografie
- 28** Nieuwe kansen voor de Maarkebeek
- 30** De Mediawatcher
- 32** Spinnen leren kennen te Oudenaarde
- 34** In memoriam Broeder Joris De Ruyver
- 34** Bosvogel van het jaar
- 35** De Amerikaanse nerts
- 35** We delen in de rouw van...

COLOFON

natuurpunt

is een brede beweging waarin duizenden geëngageerde vrijwilligers, in afdelingen en werkgroepen, elk hun verantwoordelijkheid opnemen voor het behoud van de natuur in Vlaanderen. De vereniging wil het beleid en het behoud, de educatie en de studie van de natuur mede vorm geven. Tel: 015/29.72.20
www.natuurpunt.be

Lidmaatschap

Je wordt lid door 24 euro te storten op rekening 230-0044233-21 van Natuurpunt, Coxiestraat 11, 2800 Mechelen, of op rekening 390-0621301-71 van Arsène en Yvette Benoot, Gampelaaredreef 67, te 9800 Deinze, tel. 09/386.38.95; arsene.benooot@skynet.be. Zij verzorgen de leden-

administratie van alle afdelingen (zie verder) van Natuurpunt Vlaamse Ardennen plus behalve van Zwalmvallei.

Ledenadministratie Zwalmvallei: Bart Magherman, Leonce Roelsstraat 5, 9620 Zottegem, tel. 09/360.09.99, b.magherman@skynet.be.

natuurpunt Vlaamse Ardennen plus
<http://vlaamseardennenplus.be>

Contactpersonen

Regio: Vlaamse Ardennen plus

• Guido Tack 0474/90.02.30

guido.tack1@telenet.be

• Peter Breyne 09/384.73.08

peter.breyne@inbo.be

• Website en Flits

dominiek.decleary@gmail.com

Afdelingen

• Deinze plus

Koen Houthoofd 09/328.11.08

koen.houthoofd@ugent.be

• Oudenaarde

Jean De Lafonteyne 0495/63.25.91

jean.de.lafonteyne@pandora.be

• Ronse

Philippe Moreaux 0476/49.24.61

moreaux.philippe@skynet.be

• Schelde-Leie
Geert De Sutter
de.sutter.geert@telenet.be

• Scheldelvallei

Peter Breyne

peter.breyne@inbo.be

• Vlaamse Ardennen

Norbert Desmet 0494/65.33.91

desmetnorbert@hotmail.com

• Groot Zingem

Eddy Van Den Abeele 09/384.43.54

ed.vandenabeele@skynet.be

• Zwalmvallei

Vincent Decroock

vincent.decroock@fulladsl.be

Kernen

• Randon Burreken

Filip Hebbrecht 055/49.55.63

filip.hebbrecht@pandora.be

• Werkgroep Bos t'Ename

Guido Tack 0474/90.02.30

guido.tack1@telenet.be

Werkgroepen

• Invertebraten (Lampyrus)

Ronny De Clercq 055/45.63.42

ronnydeclercq@pandora.be

• Paddenstoelen

Eddy Saveyn 09/380.03.00

eddy.saveyn@gmail.com

• Planten

Karel De Waele 09/386.45.60

karel.de.waele@skynet.be

• Vogels

Paul Vandenbulcke 055/49.60.12

paul@vwg-vlaamseardennenplus.be

• Zoogdieren

Paul Van Daele 055/23.92.10

paagmys@gmail.com

• Limoniet (natuurstudietijdschrift)

• Geert De Knijf 055/42.16.45

geert.deknijf@inbo.be

Reservaten met projectnummer

Giffen voor reservaten zijn fiscaal

afteekbaar vanaf 30 euro en stort

je op rek. nr. 293-0212075-88

van Natuurpunt met vermelding

van het projectnummer:

• Algemeen reservatenfonds

Vlaamse Ardennen plus 6699

• Bois Joly 6625

Patrick Alexander

patrick.alexander@scarlet.be

• Bos t'Ename-Volkegem 6121

Guido Tack 0474/90.02.30

guido.tack1@telenet.be

• Bovenlopen Zwalm 6142

Heidi Demolder 055/42.16.45

heidi.demolder@inbo.be

• Burreken 6602

Dirk Van Den Berghe

dirkvandenberghes.z@skynet.be

• Dikkelvenne

Jacques Vanheuerswyn 09/324.09.42

jacques.vanheuerswyn@pandora.be

• Feelbos-Kalkoven 6185

Lucien Vanden Daele 055/38.70.54

• Grootmeers 6650

André Vandecapelle 0498/45.93.42

andre.vandecapelle@skynet.be

• Heurnemeersen 6063

Gerard Mornie

gerard.mornie@pandora.be

• Kordaelbos 6605

Lieven Kinds 09/383.71.39

lieven.kinds@scarlet.be

• Langemeersen 6076

Alexander Van Braeckel 0473/854562

alexander.tine@telenet.be

• Leiemersen van Astene en Bachte 6109

Koen Houthoofd 09/328.11.08

koen.houthoofd@ugent.be

• Maarkebeekvallei 6670

Johan Cosijn 055/30.98.10

johan.cosijn@telenet.be

• Middenloop Zwalm 6160

Ward Verhaeghe 0476/60.02.15

wardverhaeghe@yahoo.com

• Munkbosbeekvallei 6151

Laurent Flostroy 0498/67.71.09

laurent.flostroy@pandora.be

• Nukerkebos-Bosheide 6641

Guy Cammaert

karien.maes@pandora.be

• Paddenbroek

Thijs Lietaer 0473/58.17.14

thijs.lietaer@telenet.be

• Parkbos-Uilenbroek 6136

Herman Haustraete 09/360.72.11

herman_haustraete@hotmail.com

• Perlinkbeekvallei 6204

Gert Govaerts 09/324.50.51

gert.govaerts@telenet.be

• Pyreneën-Tombe 6667

Philippe Moreaux 0476/49.24.61

moreaux.philippe@skynet.be

• Roiegbeekvallei 6669

Gunther Groenez 0486/16.74.30

gunther.groenez@pandora.be

• Vuilbroek 6126

Eddy Saveyn 09/380.03.00

eddy.saveyn@gmail.com

• Wijmijer 6141

Johan Cosijn 055/30.98.10

johan.cosijn@telenet.be

• Vallei van de Zevenbeek 6082

Rik Desmet 09/386.46.63

desmet.rik@scarlet.be

Meander

is het driemaandelijkse regionale

tijdschrift voor leden uit de

regio Vlaamse Ardennen plus.

Natuurpunt-leden die wonen

buiten de regio kunnen Meander

ontvangen mits een jaarlijkse

bijdrage van 7,5 euro aan onze

ledenadministratie.

Redactie

• Jo Buysse 09/385.52.89

jozef.buysse@scarlet.be

• Johan Cosijn 055/30.98.10

johan.cosijn@telenet.be

• Norbert Desmet 0494/65.33.91

desmetnorbert@hotmail.com

• Rik Desmet 09/386.46.63

desmet.rik@scarlet.be

• Philip Vergeylen 09/361.26.80

philip.vergeylen@skynet.be

Kalenderverantwoordelijke

Filip Keirse 055/38.78.83

filip.keirse@skynet.be

Werken ook mee aan dit nr:

Gerda Achtergael, Ludo

Bauwens, Arsène Benoot, Wim

Bracke, Tom Buysse, Monique

Costers-de Jong, Ronny De

Clercq, Vincent Decroock,

Gilbert De Ghesquière,

Walther De Munter, Geert De

Soete, Roland Devriese, Bryan

Goethals, Filip Hebbrecht,

Lieven Kinds, Ulrich Libbrecht,

Yvette Moerman, Gerard

Mornie, Jeannine Tassyns, Peter

Vandekerckhove, Dimitri Van de

Populiere, Paul Vandenbulcke,

Jacques Vanheuerswyn,

Robin Vanheuerswyn, Hugo

Verscheden, Eddy Vervynck,

André Wandels.

Kaftfoto: winterse Hallebeek in de

Maarkebeekvallei door Johan Cosijn.

Layout: Jo Buysse.

Opplage: 2600.

Druk: Drukkerij 'Druk in de

Weer', Gent. Papier: Cycloprint

90 g 100 % kringloof. Gedrukt

met plantaardige inkt en oplos-

middelen.

Beste natuurlustpunter

■ Ulrich Libbrecht

Al ben ik al lang de 82 voorbij, toch durft Norbert nog neerstrijken, niet om de eerste te zijn om zijn wensen aan te bieden, maar om mij nog maar eens om een voorwoord te bidden. "Der Mensch ist der Neinsager" zegt Heidegger, maar dan heeft hij niet aan mij gedacht. Ik zal eerst moeten verhuizen naar het kerkhof aler ze mij de (eeuwige) rust zullen gunnen. Nochtans meen ik mij te herinneren dat mijn vorig editoriaal niet in goede aarde was gevallen – ik weet niet meer waarom – en ik besloot dat ik aan mijn jaren toch maar beter mijn mond hield, omdat ik, in de ogen van de huidige generatie toch niet meer op de hoogte ben of dat althans mijn blik wat wazig wordt. Daarbij vergeet men wel eens dat zij nog de moederschoot niet ingenomen hadden, toen wij al op de bres stonden... en dat waren nog eens moeilijke tijden voor de groenlingen: we werden beschouwd als achterlijke natuuraanbidders die geen kaas gegeten hadden van de economische ontplooiing van het consumptieheiligdom. Wij waren dwarsliggers, dagdromers en tegen de tewerkstelling en vonden bomen belangrijker dan mensen!

Maar met Paulus zeg ik: "non possumus non loqui", we kunnen niet zwijgen. Vooral omdat we een ervaring meedragen die men thans niet meer kent. Weten jullie wat het betekent met vijf man de strijd aan te binden voor de bescherming van de Vlaamse Ardennen? Wie denkt daar nu nog aan? Maar laat ons niet rancuneus wezen: wie het allemaal in de schoot geworpen krijgt, vraagt zich nog zelden af hoe het allemaal begon, nu een groot deel van de pioniers al op het kerkhof ligt. Inderdaad, wie met zijn gat in de boter valt, vraagt zich zelden af vanwaar de boter komt.

Toen ik in mijn krant een verslag las over een TV-dispuut rond de recente overstromingen tussen een nogal bleekgroene minister van milieu en een vertegenwoordiger van Natuurpunt, schreef de journalistieke duizendpoot over de 'natuurclub'. Dat klinkt nog altijd zoals in onze tijd het schampere 'groene jongens'. Dat wij een beweging zijn en geen soort groene rotary gaat er bij velen nog altijd niet in. Kijk nu eens naar onze fameuze tsunami van een paar weken geleden. In Avelgem stond geen enkel huis onder water, en waarom? Omdat men daar altijd de

winterdijk heeft gerespecteerd en daar geen huizen laat bouwen. Het was allemaal zo goed geregeld door de natuur. Iedere winter liepen de meersen onder en daarvoor dienden ze. Dat men ze dan ook niet als bouwgrond kon verkopen zal menigeen wel verdrotten hebben, maar niemand had natte voeten... en we konden zo lekker schaatsen! Ik ben nog eens gaan kijken naar de overstroomde meersen – zoals vroeger – en onbeschaamd vond ik het mooi. Denk je dat we daar lessen zullen uit trekken? We hebben het nooit gedaan en zullen het ook nu niet doen. We hebben geen hogere dijken nodig, we hebben wat 'hogere' gedachten nodig.

Twintig jaar geleden waren er al mensen die als algemene oorzaak onze consumptiewereld aanwezen. Dit was de tijd van de deep ecology van Arne Naess. Het probleem was niet op de eerste plaats van technische aard, maar van mentale aard. Zolang de natuur niet als een waarde aan zich werd beschouwd, zou er uiteindelijk niet veel veranderen. Veertig jaar geleden konden we nog geloven dat de wetenschap alles wel zou redden, maar van dat overtrokken rationalisme zijn we aan het genezen. Ook al bemerkt dat er bij regeringsonderhandelingen van natuur en milieu geen spraak meer is? En wat zal Cancun opbrengen. Het zal weer eindigen met: ik doe wat ik kan, maar je moet ook cun-nen! Zijn we dan niet vooruitgegaan? Jazeker, maar vergeet de oude Zen-wijsheid niet: alles wat vooruitgaat, gaat ook achteruit. En dat slaat vooral op de groene wijsheid. En dat er geen leeuweriken en geen Geelgorzen meer zijn is op het eerste zicht geen ramp - we hebben toch kraaien en meeuwen -, maar het is wel een teken aan de wand. Ik laat me niet in het ootje nemen door grafieken en statistieken... ik kijk rondom mij! En heb ik mijn wereld zien verarmen!!!

Nu gelooft men meer in strategie dan in filosofie. Misschien is dat meer modern, maar men ontleent er weinig kracht en enthousiasme aan. Toen wij ons eerste reservaatje kochten, hadden wij helemaal geen geld, maar wij leenden en geloofden er in. En kijk naar het resultaat. Hadden we ons toen afgevraagd of het haalbaar was, dan hadden we nog altijd niets!

Laten we hopen dat vanaf volgend jaar de deep ecology weer wat veld wint, dat ze een deel van onze levensfilosofie wordt en een waarde op zichzelf – niet een economische restfactor, mooi maar niet absoluut noodzakelijk. Een andere wens heb ik niet.

Met de kuif halfstok

De Kievit

Luc Menschaert

Raak als beginnend vogelkijker maar eens wijs uit de massa steltlopers die in de vogelgids afgebeeld staan. Een hele opdracht, al die min of meer lange poten en snavels. De Kievit is een uitzondering: hij is onze enige steltloper met een kuif (reigers hebben wel extra lange poten, maar zijn geen steltlopers!) en kan direct worden herkend aan zijn afgeronde vleugels en aan zijn witte buik en zwarte bovendelen die in het zonlicht een groene of purperen weerschijn

Kieviten geteld. De winter 1989-90 was zacht. In december stond er een ware stormwind, die vooral de tellende vogelliefhebbers parten speelde. De twee tellingen kwamen uit op een 12 000 exemplaren. Voor die tijd een mooi aantal, maar zeker geen topdag. Dat was 30 januari 1983 wel, toen later uit de ingezonden waarnemingen bleek dat er dan, bijna absurd, liefst 79 500 Kieviten de weiden en de akkers hadden ingenomen. Op vier locaties waren groepen van 10- tot 20 000 vogels verzameld. Een van die vier was een traditionele kievitenplek: de kouters aan weerskanten van de N60 in Eine, Heurne en Mullem. Als men daar nu langsrijdt, is er maar weinig meer te bespeuren, wat meeuwen, hier en daar een kraai of soms wat Canadese ganzen. Uitgerekend op die plek is al jaren geen Kievit meer te zien.

...een echte vliegkunstenaar...

foto: Tom Buysse

...enige steltloper met een kuif... foto: Gerard Mornie

meekrijgen. Deze afwisseling van wit en zwart valt al van op afstand op bij een troep Kieviten, als ze in hun wat dansende vlucht uit een akker zijn opgevolgen en zonder zich te haasten op de horizon afsteeven. De Kievit is in Vlaanderen broedvogel, doortrekker en wintergast. Buiten de broedtijd rusten Kieviten in groep in weiden en op akkers, waar ze voor de kost al poottrappende regenwormen naar boven halen. Deze Kieviten arriveren rond oktober vanuit het noorden en het oosten en blijven pleisteren tot de vorst ze wegjaagt. Hun voedsel is dan niet meer bereikbaar, zodat de vogels moeten verhuizen. De rush naar het zuiden levert prachtige beelden op van benden Kieviten die scherp afgetekend tegen de blauwe hemel zich in de vrieskou naar betere oorden reppen.

De zwermen Kieviten op landbouwland kunnen bijzonder groot zijn. Op 17.12.1989 en op 4.2.1990 werden bij een telling van de akkervogels ook de

Hoe het nu met de kievitaantallen is gesteld, kan men in waarnemingen.be opzoeken. Voordat op 29.11.2010 de vorst inviel, konden alleen de 700 Kieviten aan de Callemoeievijver in Nazareth begin november de vergelijking met vroegere aantallen doorstaan. Voor de rest ging het om solitaire exemplaren of groepjes van enkele tientallen tot hooguit honderd vogels. Bij de wateroverlast van half november stonden in de overstroomde weiden in Oudenaarde en Welden telkens een 200-tal Kieviten aan de rand van het water te rusten. Evenmin was er sprake van indrukwekkende vorstvluchten op 29 november of de dagen erna. Winters zonder Kieviten, wie had het ooit geloofd? Dat er met de Kievit wat aan de hand is, bewijst de populatie-index van de algemene Europese broedvogels die voor de periode van 1980 tot 2008 uitkomt op een daling van de aantallen Kieviten met 48 %. De Kievit wordt zeldzamer, hij verdient dus weer wat meer aandacht.

Weidevogels

Begin maart staan de landbouwmachines geolied en wel, nog werkloos in de remise.

Op de akkers komt het einde van de winterslaap in zicht. Een eenzame Veldleeuwerik klimt de lucht in en begint aan zijn lentezang.

Hij slaat geen acht op het gedoe van de Hazen beneden die onvermoeibaar achter de wijfjes aan jakkeren. Meeuwen vliegen over, aarzelen alsof ze willen landen, maar zetten hun reis toch verder. Want de broedgebieden wenken. Eén vogel is al volkomen op dreef. Onze Kievit. Weg de wat slome vogel, die 's winters samen met zijn maatjes tussen de aardekluiten staat te mediteren en tegen zijn zin op de vleugels gaat. Onder de voorjaarszon ontpopt de Kievit zich als een echte vliegkunstenaar. De mannetjes zijn een en al bedrijvigheid. Met krachtige vleugelslagen en een typisch zoevende en buitelende vlucht bakenen ze hun territorium af. Daar landt er een met een zwierig uitgevoerd maneuver op de bodem en maakt prompt met draaiende bewegingen van zijn buik een kuiltje in het droge gras. In een van die kuiltjes legt het wijfje later vier groenbruin gevlekte eieren. Ze houdt de eitjes heel de broedperiode lang netjes met de punten naar elkaar geschikt.

Het beeld van het kievitlegsels is, net als de windmolens, de klompen, de kaasmarkt van Alkmaar en de Oranjegekte onafscheidelijk met Nederland verbonden. Nog altijd broeden er verhoudingsgewijs nergens meer Kieviten dan bij onze noorderburen.

Door de ontginning van de immense laagveengebieden ontstond in de laaggelegen westelijke helft van het land een door ontelbare sloten doorsneden polderlandschap. Dankzij de hoge waterstand en hun rijkdom aan planten- en diersoorten konden de polders tot laat in de vorige eeuw de vergelijking met een gigantisch natuurgebied doorstaan. Gaandeweg hebben diverse vogelsoorten de weiden als een ideaal broedgebied ontdekt. Ze worden verenigd onder de noemer van weidevogels. Er zijn zangvogels en eenden bij, en ook steltlopers. Deze laatste zijn van uiteenlopende biotopen afkomstig, waaronder de Midden-Europese en Aziatische steppen (Kievit), de toendra (Kemphaan), moerassen en kustweiden (Watersnip), rivierbegeleidende gras- en zeggenvlakten (Grutto) en kustgebieden (Tureluur, Scholekster). Dit zestal haalde in de oude graslanden dichtheden die in de vrije natuur nergens worden bereikt. De omslag naar een geïntensiveerd gebruik van de weiden via ruilverkavelingen, verlaging van de grondwaterstand, schaalvergroting, bemesting, monocultuur met Engels raaigras en de ontwikkeling

van moderne landbouwmachines, heeft de grasopbrengst torenhoog doen stijgen, maar het voortplantingsschema van de weidevogels danig in de war geschopt. De kritische soorten zijn als eerste voor de bijl gegaan. Zo haalt de Kemphaan in Nederland wellicht het jaar 2015 niet meer en hebben de Watersnip en de Tureluur zich teruggetrokken in moerassen, respectievelijk in weidereservaten waarin de waterstand een peil bereikt dat voor de bedoelde soorten optimaal is. Zelfs de Grutto, het pronkstuk van de Nederlandse weidevogels, krijgt het ondanks zijn lange poten in het snel groeiende gras hard te verduren.

Ecologische val

Jammer, die afgang van een stuk vogelleven dat ruim vijf eeuwen lang het mooie weer heeft gemaakt, maar 'so what', is de wereld niet aan vogels die zich weten aan te passen? Die overweging is de Kievit op het lijf geschreven, niet omdat hij zich zo graag aanpast, maar omdat hij uit de steppen komt en elke bodem met een lage en niet al te gesloten vegetatiestructuur als dat biotooptype herkent. Meer bepaald kan hij zowel op weiden en akkerland als op braakliggende grond terecht. Want na de winter komt daar het planten- en insectenleven op gang, dat de kuikens nodig hebben.

In Nederland werd het merendeel van de legfels vroeger gevonden op blauwgrasland, een wijdverspreid schraal hooilandtype dat geen partij was voor de omwenteling die na de tweede wereldoorlog in de landbouw heeft gewoed. Blauwgrasland, nu niets meer dan een relikwie uit vervlogen tijden, wordt met een areaal van enkele schamele tientallen hectare minutieus in enkele natuurreservaten gekoesterd. Feit is dat de Kievit zich goed heeft weten aan te passen aan de nieuwe weilandcultuur. Maar weldra was evengoed duidelijk dat hij meer en meer op akkerland

...groenbruin gevlekte eieren f: weidevogelbescherming.nl

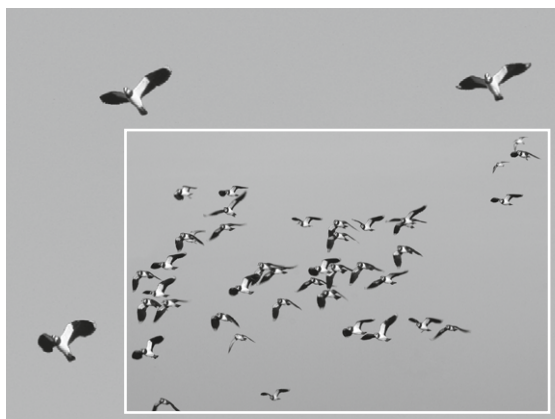

ging broeden. In die mate dat nu meer dan de helft van de Nederlandse nesten op akkers gelegen zijn. Deze overstap van weiden naar akkerland is een schoolvoorbeeld van wat de wetenschap sinds kort een ecologische val noemt (Natuur.focus 2009, nummer 1). Daarmee bedoelt men dat diersoorten soms habitats bezetten die wel aan hun genetisch bepaalde voorkeur beantwoorden, maar waarin achteraf en in dit geval menselijke activiteiten het succesvol opgroeien van het nageslacht in de weg staan. Bij de Kievit klappt de val zelfs tweemaal dicht. De eerste keer wanneer de broedende Kieviten, niet van het bestaan van landbouw op de hoogte, de machines zien aan komen rijden om de grond voor te bereiden en in te zaaien. De wijfjes vliegen in paniek van de eieren op, maar vinden ze, als de kust weer veilig is, niet meer terug. Ook de vroege kuikens zijn vogels voor de kat, want ze zijn met een foute reflex geboren. In plaats van weg te lopen

eens onder moeders vleugels schuilen, wanneer ze het te koud krijgen of te nat, of gewoon omdat ze even bij mammië willen zijn, maar hun kostje -kleine kevers en slakjes- moeten ze zelf opscharrelen. Een koud kunstje in de van leven krioelende weiden van vroeger, maar een onhaalbare opdracht in de akkers van vandaag. Zo slaat de val een tweede keer dicht. Waar er weiland in de nabijheid ligt, leiden de oude vogels de jongen na het uitkomen onmiddellijk naar het gras, en ziet de toekomst er voor de kuikens meteen heel wat beter uit. Hoe dan ook, het huidige bescheiden broedsucces volstaat niet langer om de sterfte aan volwassen vogels te compenseren. Biedt de biologische landbouw de Kievit een beter alternatief? Wel degelijk in de zin dat het voedselaanbod op biologische bebouwde percelen hoger ligt, aangezien er geen pesticiden worden gebruikt. Maar het grotere aantal grondbewerkingen, specifiek voor de mechanische onkruidbestrijding, doet de winst teniet.

Eierrapen

Liefhebbers van een kievitseï of een kuiken zijn er bij de vleet. Dat kraaien en grote meeuwen als de Zilvermeeuw deze hapjes best lusten, zal niemand verbazen. Waar verschillende koppels in elkaars nabijheid nestelen, houdt zo een belager het al vlug voor bekeken. Want de Kieviten zitten hem met woeste schijnaanvallen en achtervolgingsvluchten pal op de huid. Maar het arme Kievitpaartje dat eenzaam en alleen op een akker broedt, weet niet waar eerst gekeken. Ook Torenvalken en Buizerds, maar vooral Blauwe reigers slaan al eens een kuiken naar binnen. Of sleuren het naar het nest als voedsel voor de jongen. Wezels en Hermelijnen vinden de eieren lekker. Sinds een aantal jaren is de Vos een nieuwe speler in het veld. Zelfs mensen lusten wel een kievitseï. Hoewel het rapen van eieren van in het wild levende vogels in de hele Europese Unie verboden is, geniet Friesland nog altijd een uitzondering. Het rapen van kievitseieren blijft er een aangelegenheid waarbij voor- en tegenstanders elkaar met argumenten bestoken. Vroeger werd het eierrapen in heel Nederland beoefend. Elf van de twaalf provincies zijn ermee gestopt, alleen Friesland doet nog verder. In 2010 bedroeg het quotum 5939 eieren. Er mogen maximum 15 eieren per persoon geraapt worden. De moderne technologie heeft zich ook van deze eeuwenoude praktijk meester gemaakt. De raper in het veld verzendt een sms naar de instelling die het rapen beheert en krijgt onmiddellijk

Dansende kievitenvlucht foto's: Gilbert De Ghesquière en Gerard Mornie (wit kader)

voor de naderende machine, drukken ze zich weinig snugger op de bodem neer, een gedrag dat bij de confrontatie met een hongerig zoekende kraai wel lonend kan zijn. Op het eerste gezicht 'game over' voor het kievitenpaar, want het wijfje brengt maar één legsel per jaar groot. Maar de Kievit kent zich zelf een tweede kans toe. Mislukt een eerste legsel, dan begint het wijfje prompt aan een vervolglegsel. Die tweede, soms wel derde legsels hebben meer uitzicht op succes. De eieren komen dan te liggen in percelen maïs, bieten of aardappelen waar de machines na het inzaaien of poten een hele tijd uit wegblijven. Kievitkuikens rennen enkele minuten na het uitpikken al bedrijvig rond en blijven tijdens het opgroeien heel zelfstandige beestjes. Wel gaan ze al

een sms terug die aangeeft of hij de eieren mag meenemen, dan wel of hij er moet afblijven. Een argument contra het rapen is het feit dat de vroegste eieren worden geraapt, en wetenschappelijk min of meer aangetoond is dat net de jongen uit de vroegste eieren de grootste overlevingskansen hebben. Bovendien vraagt een niet-Fries zich af waar de culinaire voldoening schuilt in het verorberen van een gevlekt kievitseitje, als men weet met hoe weinig uitzicht op succes het eitje uit de cloaca van moeder Kievit werd geperst. De voorstanders van het rapen voeren dan weer aan dat ze na het rapen van de eieren opnieuw het veld ingaan om aan nazorg te doen. Daarmee wordt bedoeld dat de nesten met nestbeschermers worden gemarkeerd zodat de boer om het nest heen kan maaien. Tegenstanders merken fijntjes op dat die nazorg in veel grotere mate ook door niet-rapers wordt gepresteerd. Van de Kievit in het bijzonder en de weidevogels in het algemeen maken allerhande belangengroepen in Nederland dan ook dankbaar gebruik om hun eigen visie op de natuur door te drijven. Zo werpen de jagersverenigingen zich maar wat graag als weidevogelbeschermers op, als ze daarmee kunnen bereiken dat het kraaiengild en de Vos strenger worden aangepakt. Zelfs bij vogelliefhebbers komt er verdeeldheid in de rangen.

Bij sommigen leidt de liefde voor de weidevogels al vlug tot een zelfde verbeterd eis om de aantallen kraaien en grote meeuwen drastisch in te tomen, ja zelfs tot het smeden en uitvoeren van snode plannen, wraakacties dus, ten opzichte van roofvogels. De Nederlandse regering wil in elk geval de achteruitgang van de Kievit stoppen. De praktijk in het veld zou geleidelijk worden verlegd van het huidige systeem van nestbescherming naar een nieuwe manier van maaien, mozaïekmaaien genaamd. Daarbij wordt al het gras niet ineens gemaaid, maar blijven er stroken staan, waarin de kuikens voedsel vinden en kunnen schuilen. Deze nieuwe maatregel kan best nuttig zijn voor de Kieviten in de weiden, maar helpt de Kieviten op de akkers geen meter vooruit. Het probleem in akkerland is er niet zozeer een van predatie, het gaat daar om een voedselkwestie. Of intensieve landbouw ooit zal rijmen met een gezonde kievitenstand blijft voorlopig een raadsel. Als dan ook nog de opwarming haar duit in het zakje zal doen, groeit de onzekerheid over de toekomst van de Kievit in de Lage Landen met reuzenschreden en maakt stoer management plaats voor dapper fluiten in het donker. Maar geldt die bedenking voortaan niet voor alle aspecten van het natuurbehoud?

Toestand in 2010

Als het op weidevogels aankomt, is Vlaanderen een aanhangsel van Nederland. De Kemphaan is uitgestorven, de Watersnip telt minder dan 50 broedparen. Goede weidevogelgebieden (Kievit, Grutto, Tureluur, Scholekster) liggen in de West-Vlaamse polders en in het Antwerpse Linkeroevergebied. Dichterbij, in de Assels in Drongen, broeden Kieviten en Grutto's, die echter wel de aanwezigheid van Canadese ganzen en Nijlganzen moeten dulden. In het klein maakt men hier mee, wat in Nederland en in de rivierdalen van Vlaanderen tot een serieus probleem is uitgegroeid, de 'verganzing' van de weiden. De ganzen nemen het van de weidevogels over. Weidevogels zijn gebaat bij schraal grasland. Ganzen, in het bijzonder de echt wilde Grauwe gans en de semi-wilde Brandgans, plus de exoten Nijlganzen, Canadese gansen en Indische gansen, gedijen op de vette weiden van nu. De weelderige groei van het gras is niet alleen aan bemesting, maar ook aan de stijgende aanwezigheid van CO₂ in de lucht te danken.

In onze regio kwam men in 1990 uit op een 1000 à 1200 broedparen Kieviten, misschien een te ruime schatting, voor een oppervlakte van 558 km². Toen al broedden de meeste paren op akkerland en was ook duidelijk dat jonge Kievitjes in de akkers weinig overlevingskansen hadden. Die trend heeft zich sindsdien nog bekrachtigd. In 2010 werden op waarnemingen.be broedverdachte Kieviten gemeld in Eine, Elst, Erwetegem, Gottom, Heurne, Mater, Meilegem, Melden, Nederename, Nederzwalm, Oudenaarde, Petegem-aan-de-Schelde, Ronse en Sint-Maria-Horebeke. Kuikens werden gezien in Eke, Huise, Kruishoutem, Mullem, Wannegem-Lede en Zingem. Op 9 april werden in Huise liefst 14 nesten aangetroffen in een aardappelveld van 4 hectare. Sommige nesten lagen nauwelijks 15 meter van elkaar. Op dezelfde dag ook 7 nesten in een bietenakker (GCO). De verspreiding van de broedparen ligt in dezelfde lijn als die in 1990. Over de evolutie van de aantallen sinds 1990 is niets bekend.

Een broedende Scholekster werd op 26.04.2010 aangetroffen in Berchem. Twee dagen daarna was de akker bewerkt en waren de Scholeksters verdwenen. Op 21.06.2010 werden 4 Scholeksters, waaronder 2 juveniele vogels, gezien in Petegem-aan-de-Schelde.

foto: Gerard Mornie

Omleiding of sluipverkeer

■ André Wandels.

Het is één oktober 2009, een doodgewone dag en rond deze periode draait de najaarstrek van vogels op volle toeren. De ene dag valt er al meer te beleven dan de andere en het weer speelt hierbij een belangrijke rol. Vandaag is het een mooie dag met wisselende bewolking, een aangename temperatuur van 18 graden bij een matige noord-noordoostenwind. We leven in hoop.

In het noordoosten verschijnt een donkere formatie aan de horizon, 'een lijntje' in het vakjargon. De vogels vliegen hoog en houden er een flinke vaart in, met rugwind is dit best mogelijk. Een eerste indruk doet denken aan Aalscholvers maar naarmate ze naderen ga ik twijfelen. De vliegformatie blijft intact, goed gedisciplineerd, iets waarmee Aalscholvers het nogal moeilijk hebben. Bovendien is hun vliegformatie niet gehoekt maar vormt een flauwe boog. Ze passeren vlak boven mijn hoofd in zuid-zuidwestelijke richting, geen geluid, goed geproportioneerd, brede vleugels, korte nek, de kop iets omlaag gebogen, bruin, met een lichte okselvlak op een bruinachtige ondervleugel. Ik tel 104 exemplaren, ik kan het haast niet geloven, dit zijn waarempel Eiders. Eenden en ganzen kunnen snelheden ontwikkelen van 60 tot 90 km per uur. Het is de eerste maal dat ik Eiders op trek zie in het binnenland (Wannegem-Lede). Het zijn dagtrekkers, het is 11u20, tot hier klopt alles, alleen dat ze over het binnenland vliegen, dat is ongewoon. In dezelfde week valt Natuur.Oriolus 3 in de bus en daarin staat een kleine samenvatting over de trek in het binnenland van Eiders. Het betreft een achttal waarnemingen in de periode 1952-2008. Alle waarnemingen situeren zich in het noordoostelijk en oostelijk gedeelte van Vlaanderen. De laatste waarneming in 2008, op 14 september, betreft een groep van 65 vogels boven de trektelpost Maatheide te Lommel.

Eiders zijn zeeëenden, Van de vogels die in het noorden broeden trekt een gedeelte weg, de rest (adulte vogels) blijft achter zolang het zeewater daar ijsvrij blijft. Eens het water daar ook dichtvriest zijn ze

ook genoodzaakt om andere oorden op te zoeken. De najaarstrek situeert zich van begin augustus tot in december, de grootste aantallen van begin oktober tot ver in november. Hierbij vliegen de vogels laag over het water. De overwintering gebeurt langs de Noordzee- en Atlantische kusten tot Zuid-Spanje. Ze dringen zelfs het Middellandse zeegebied binnen tot in de Camargue en de Rhône monding in Zuid-Frankrijk. Op grond van onderzoeken is vastgesteld dat de eerste trek golf uit woerden bestaat, later volgen de wijfjes en nog later de jonge vogels.

Eiders zijn flink uit de kluiten gewassen vogels, met een gewicht van gemiddeld 2100 gram, een

Eiders in Zeeland

vleugelspanwijdte van 80 tot 108 cm en een lengte variërend tussen 50 en 71 cm. Men onderscheidt een zestal ondersoorten inclusief de nominaatvorm *Somateria mollissima*.

Vogels die broeden rond Scandinavië, Groot-Brittannië en de Noordzeekusten behoren tot deze vorm. De dieren zijn geslachtsrijp na drie jaar. Het legsel bestaat uit vier tot zes eieren per nest. De vogels worden zo'n 18 jaar oud maar het record bedraagt 35,5 jaar. Vrouwjes helpen elkaar bij het grootbrengen van de jongen die na het uitkomen onmiddellijk naar het water gebracht worden. Er ontstaan dan crèches die tot 150 jongen kunnen bevatten.

Eiders bemachtigen hun voedsel al zwemmend en duikend en dit bestaat uit schelpdieren, Alikruiken, kleine krabben en soms zeesterren. Ze kunnen tot 10 meter diep duiken om dit te bemachtigen en ze eten niet van drooggevallen platen. De snavel van de Eiders is zo gevoelig dat ze ermee in staat zijn de kwaliteit, de verhouding vlees-water-schelp van het

**Herabonnering nog niet in orde? Geef door
Natuurpunt de natuur een steuntje en doe vandaag
nog het nodige. Alle gegevens onder 'Lidmaatschap'
in de colofon op blz. 2. Dank bij voorbaat!**

schelpdier te beoordelen. De schelpen worden geheel doorgeslikt en in de maag door middel van krachtige spieren en met behulp van de dikke maagwand gekraakt. Het schelpgruis wordt met de uitwerpselen uitgescheiden, het zoute water door klieren uit het bloed gefilterd en via de neusopeningen afgevoerd.

De Latijnse naam *Somateria mollissima* betekent zoveel als 'de vogel met het zacht wollen lichaam'. Het verenpak van een vogel bestaat uit verschillende soorten veren. Eentje daarvan is de donsveer en eiderdons is een gegeerd product dat aangewend wordt voor vullingen van slaapzakken, pool- en bergbeklimmerskledij. Het dons heeft fantastisch isolerende eigenschappen en de mens is er nog niet

Bij dit alles gaat men zeer zorgvuldig te werk, men heeft er alle belang bij dat het broedsucces optimaal blijft. Als men van iets of iemand afhankelijk is dan moet men daar het nodige respect voor opbrengen.

Vogeltrek is en blijft een boeiend gebeuren, ook in onze contreien en ieder jaar is er wel iets speciaals te beleven. Er zijn nog zoveel zaken waarop we nog geen antwoord weten in verband met het trekgebeuren. Hoe komen sommige soorten ertoe om af te wijken van een traditioneel trekpatroon. Het heeft er alle schijn van dat dit vogels zijn die in het zuiden gaan overwinteren en dan boeken ze een enorme tijds- en afstandswinst. Wordt dit een nieuwe trend bij de Eiders die zuidelijk overwinteren? Naar vogels kijken is zoveel meer dan alleen maar soorten spotten en van hot naar her rijden, ook in eigen omgeving zijn hele mooie dingen te beleven. Blijven observeren!

Heet van de naald! Eén december 2010, het is bijtend koud, er staat een snijdende noordoostenwind, zwaar bewolkt en het vriest zes graden. Om half tien ga ik mijn voederplek onderhouden en wat zie ik naderen vanuit het noordoosten?: een gebogen formatie, het zijn Eiders. Ze vliegen heel snel want ze profiteren van een fikse rugwind. Ik tel er 52, allemaal vrouwtjeskleed, ze verdwijnen heel snel in zuidwestelijke richting. Een aangename verrassing op zo'n ijzige decembermorgen, het geeft een warm gevoel bij dergelijke diepvriestemperaturen, brrr...

Bibliografie

- Gooders J., Boyer T. 1986. Ducks of Britain and the Northern Hemisphere. Dragons World Ltd.
- Darling L.&L. 1970. Vogel. Wetenschappelijke Uitgeverij n.v.
- Madge S., Burn H. 1989. Wildfowl. An identification guide to the ducks, geese and swans of the world. Christopher Helm London.
- Hustings M. F. H., Kwak R. G. M., Opdam P. F. M., Reijnen M. J. S. M. 1985. Vogelinventarisatie. Achtergronden, Richtlijnen en Verslaggeving. Pudoc Wageningen.
- Natuur.Oriolus. Jaargang 75 Nummer 3. p. 88.
- Drs. Coomans de Ruiter L., Drs. Van Heurn W. C., Dr. Kraak W. K. 1947. Betekenis en Etymologie van de wetenschappelijke namen der Nederlandse vogels. Uitgave van de Club van de Nederlandse Vogelkundigen.

foto's: Paul Vandenbulcke

in geslaagd om iets te maken met hetzelfde isolerend vermogen en duurzaamheid. Het dons klit niet aan elkaar, dit komt omdat alle delen van deze donsveren dezelfde elektrische lading hebben. Delen met een gelijknamige lading stoten elkaar af vandaar dat alles mooi in volume blijft.

Hoe komt men nu aan dit dons? Vroeger werden de vogels daarvoor gedood, in het oeroude Eskimodorp Birnirk, in Alaska, heeft men wapens gevonden die gebruikt werden voor de jacht en die dateren van 500 jaar voor onze tijdrekening. Thans gebeurt het oogsten van dit eiderdons op een andere manier. In IJsland gebeurt dit door zogenaamde 'Eiderboeren'. Eiders broeden in grote kolonies en ze hebben de gewoonte om hun grondnesten te bekleden met een grote hoeveelheid dons vooraleer ze eieren gaan leggen. Als de nesten verlaten zijn wordt dit dons geoogst. Wanneer de vogels terugkeren gaan ze hun nest opnieuw stofferen met dons geplukt van hun borst. Ook dit dons wordt weggenomen en het is pas de derde nestbekleding die de vogels mogen behouden.

Dagboek van een groenling.

Hugo Verschelden / IWG Lampyrus

De creationist.

De knal moet enorm geweest zijn. In nog geen fractie van een seconde was het daar; ons heelal. Althans het begin ervan. Een hete brei die uit het niets met bijna oneindige snelheid naar alle kanten vloog. Na deze krachttoer waren er miljarden jaren nodig om de boel af te koelen, zodat er her en der plekken ontstonden waar de natuur voet aan de grond kreeg. Ons aardknoletje was daar een van. Daarmee was het verhaal echter nog niet geschreven. Het zou nog een hele tijd duren voor er dieren tussen de bomen en struiken liepen, want de evolutie nam haar tijd. Je verandert immers niet van vandaag op morgen een eencellig wezentje in een slak, laat staan in een aap of een mens. Je moet immers een kolonie cellen hebben die willen samenwerken, het werk verdelen en die in de veranderende omstandigheden blijven overleven. Dat is toch wat onder andere het Darwinisme ons probeert duidelijk te maken. Ook al discuteert men vandaag de dag in Amerika of men het goddelijk creationisme geen kans meer moet geven.

Hoe dan ook, daar stonden ze dan naakt op twee benen. Man en vrouw tussen het groen en de beestjes. Mooi en vrijwel onbezoedeld was hun omgeving. Het leek het paradijs wel, maar al vlug ontdekten onze verre voorouders dat de natuur hun niet altijd goed gezind was. Erger nog, die twee bleken de speelbal van de natuur te zijn en konden daar weinig aan veranderen. Ze leden kou en honger, werden door de dieren belaagd en doorstonen talrijke ontberingen. Veel van hun nakomelingen stierven door het natuurgeweld.

Beste natuurvriend, je moet dan ook begrijpen dat de mens na zoveel duizenden jaren niet zo

natuurminnend van inborst meer is. Maar kom, de mens overleefde die kwellingen omdat hij inventief was. In zijn fantasie stelde hij zich zelfs boven de natuur en wist ook nog de biodiversiteit te verhogen door zelf allerlei wezens te verzinnen. Op een dag kleeft hij de buste van een jonge vrouw aan de staart van een vis en was er een zeemeermin geboren. Een mens met vleugels noemde hij een engel. Ook met een paard en een man experimenteerde hij om een centaur op de wereld te zetten. Een paard met een hoorn en vleugels zag hij ook nog vliegen. Mooie fantasieën had hij wel. (*sorry ik liet me weer even in die fantasieën meeslepen). Maar ook in hun angsten waren onze voorvaders creatief. Zie maar eens wat Jeroen Bosch allemaal op zijn schilderijen borstelde. Gelukkig werden die demonen geen werkelijkheid en bleef de natuur nog praktisch ongeschonden. Neen, deze 'dromerige creationist' veroorzaakte maar weinig schade en de natuur kreeg nog redelijke kansen om zich te herstellen.

Toch wou de mens de natuur ook letterlijk naar zijn hand zetten. In de eerste plaats uit noodzaak, om te overleven. Want de natuur mag dan wel mooier dan vandaag geweest zijn, hij bleef zich toch vijandig gedragen. Waren het geen roofdieren die onze

Zon-energie: uw energie in eigen beheer

DE LANNOY

uw installateur van zonnepanelen

NIEUW ADRES: De Lannoy | Brugstraat 194 A | 9880 Aalter
T 09 325 82 20 | www.zon-energie.be | info@zon-energie.be

voorouders opaten, dan waren er de insecten die beten en het kostbare voedsel roofden. Bovendien werden de moeizaam verworven velden geteisterd door het weelderig woekerend onkruid. Er waren vele handen nodig om die pest van het veld te plukken; en over de kwaadaardige ziekten zullen we hier maar zwijgen, zodat je nog verder wil lezen. Al die kwalen hingen de mens als een wespenest boven het hoofd. Eeuw na eeuw ging het zo. Er was toen wel een natuurlijk evenwicht, maar de mensheid voelde zich wellicht toch door de schepper benadeeld. Je kan dan wel begrijpen dat er een zekere vijandigheid ten opzichte van die onbetrouwbare natuur ontstond. En als de offergaven door de goden werden afgewezen, zal er ook wel gevloekt zijn. De natuur diende absoluut bedwongen om het leven aangenamer te maken. De mens wilde de goddelijke schepping niet meer lijdzaam ondergaan en begon daarom de natuur en zijn nikken te bestuderen.

Na lang zoeken en experimenteren ontdekten de 'alchemisten' de beloftevolle chemicaliën die in hun experimenten toch wel zeer effectief bleken te zijn in de strijd tegen al dat onkruid en ongedierte. De landbouwers haptten toe en de velden werden schoongeveegd. Weg met die ellende! De boeren sproeiden de wondermiddelen overvloedig, zoals kinderen op een warme zomerdag met water spelen. Het hielp, en de mensheid zag de oogsten toenemen. Het boerengezin wreef de handen omdat er nu bovendien minder handen op het veld nodig waren. De kassa rinkelde. Dat was een hele opsteker. Met die sproeistoffen leek de boer nu wel baas in eigen buik.

Na een tijdje begonnen echter andere buiken te protesteren. Kankers en kwalijke ziekten teisterden de wereld en de mensheid. Het gif verspreidde zich en verkankerde de natuur. Misvormingen en nieuwe ziekten verpestten de levende wezens. Die overleefden vochten tegen de ongemakken en de pijn. Andere schepselen stierven in hevige pijnen. De zo geprezen creativiteit van de mens werkte destructief. Het natuurlijk evenwicht kreeg zware klappen. Soorten begonnen uit te sterven. Dit omdat de wetenschappers de mogelijke gevaren van hun ontdekkingen niet hadden voorzien en omdat de fabrikanten hun winsten niet graag zagen teloor gaan. Al zag men het onheil hangen, toch ging het zo jaren door. Dat omwille van het geldgewin. Gangsters zijn er altijd al geweest en zullen er ook altijd zijn. Vandaar ook het sluimerend gevaar dat in

nieuwe kennis vervat zit.

Zeker nu we op de drempel van een revolutie in de genetica staan, is de kans op een catastrofe niet denkbeeldig. De kennis van het klonen bezit de mens al. Maar nu hij de werking van het DNA begint te begrijpen, is het hek volledig van de dam. Hij heeft de natuurlijke bouwsteentjes bijna in de vingers om met deze nieuwe 'LEGO-blokjes' te gaan experimenteren. Nu al brengt hij kleine aanpassingen in het DNA aan. En het blijkt hem nog te lukken ook, de genetisch aangepaste planten staan al op het veld. De natuurlijke evolutie is bij deze dus al onderbroken. Op termijn zullen de menselijke ingrepen zeker drastischer worden, want de mogelijkheden zijn onbeperkt. Als 'creationist' zal de wetenschapper allerlei 'verbeterde' wezens op de wereld willen zetten.

Wat we vandaag ook proberen om die experimenten en deze verontrustende evolutie te stoppen, het zal ons niet lukken. De menselijke natuur zit nu eenmaal zo in elkaar. We mogen ons terecht ongerust maken. Het gaat nu niet meer om een zeemeermin, eenhoorn of duiveltje, maar om levende wezens. Bij experimenten kan veel fout lopen en gezien het kwaad ook van deze wereld is, bestaat er altijd een kans dat het fout afloopt. Volgens astrofysicus Sir Martin Rees is er zelfs 50 % kans dat er na deze eeuw geen mensen zoals wij meer op de wereld zullen rondlopen. Nu zijn er wel al veel doemdenkers geboren die ongelijk kregen, dus laat ons maar veronderstellen dat die man fout zit en dat wij, en onze nakomelingen, nog lang van de mooie natuur mogen genieten.

"Met deze woorden wil ik dit dagboek sluiten en jullie, trouwe lezers, bedanken."

Mooie waarnemingen in de natuur maken mooie woorden los

*Kleine zilverreiger, vroeg gespot,
aan de Boerenkavelweg,
een genot,
opvallend wit,
op de donkere akker, zeg
hopelijk fit,
voor de winter, vroeger dan verwacht.
Je bent terug in Koewacht.*

Monique Costers - de Jong.

foto: Walther De Munter

Mag (kan) natuur nog natuur zijn?

Norbert Desmet en Rik Desmet

Het al dan niet openstellen van natuurreservaten kwam eerder in Meander al aan bod (januari 2006). Uiteraard mogen reservaten geen gesloten vestingen zijn, voorbehouden voor de geprivilegieerde happy few. Uiteraard moeten mensen kunnen proeven en genieten van en in de natuur. Tegelijk zou die natuur ook nog het recht moeten hebben natuur te zijn, een moeilijke evenwichtsoefening. Rond dit thema verschenen de laatste maanden een aantal interessante bijdragen in diverse tijdschriften waarvan we graag een overzicht geven. We maken van de gelegenheid gebruik om er hier en daar ook wat bedenkingen en vragen aan te verbinden.

Edelhert

foto: Rik Desmet

In 'De Levende Natuur' van mei 2010 verscheen: 'Natuurbescherming verwordt tot pretparkbeheer' van J. De Raad, G. Ouweneel en R. Bijlsma. Deze laatste publiceerde eerder ook al bijdragen rond verstoring door recreatie (De Levende Natuur, september 2006).

Er is dan wel meer vrije tijd en mobiliteit maar anderzijds steeds minder natuur. De natuur is er bovendien, daar laten diverse rapporten geen enkele twijfel over bestaan, erg slecht aan toe. Je zou dan verwachten dat men een tandje bijsteekt om die natuur te beschermen. Volgens de auteurs is het tegendeel echter waar: natuurgebieden worden aan de man gebracht als decor voor mensen. "Het primaire belang van natuurorganisaties lijkt intussen meer te liggen bij de bescherming en uitbreiding van

ledenaantallen, de koestering van mensenwensen en het (laten) maken van afwegingskaders, verkenningen, visies (...) dan bij het beschermen van de natuur". Nochtans bestaat er voldoende literatuur over de invloed van menselijke verstoring op planten en dieren maar wordt die blijkbaar genegeerd. "Natuur moet geld en leden genereren, de 'vermarkting' van natuurgebieden heeft juist het draagvlak voor 'natuur om de natuur' drastisch verminderd". De auteurs pleiten er dan ook voor dat natuurbescherming haar primaire taak, de bescherming van de natuur, weer zwaarder laat wegen dan de zorg om mensen en ledenaantallen.

Dat de toevloed van bezoekers in natuurgebieden soms onverwachte gevolgen kan hebben werd bewezen door de heisa in Nederland als gevolg van de kadavers van grote grazers zoals Edelherten in de Oostvaardersplassen vorige strenge winter. Even 'googelen' geeft je een veelvoud van verwijzingen. Onder druk van de 'publieke opinie' (het draagvlak...) die niet zo blij was met de aanblik van dode beesten besliste de Nederlandse Tweede Kamer dat de dieren er voortaan moeten bijgevoerd worden, tegen de beheervisie in.

Dichter bij huis zorgde de ontsnapping van een aantal Damherten in het Kluisbos voor beroering. De aarzeling van het beleid om ze te doden was mee ingegeven door een petitie van 'Red het hert' met meer dan 1500 handtekeningen! Daardoor dreigt een zoveelste exotenverhaal uit de hand te lopen. Ook het euthanaseren van die andere exoot, de Canadese gans, valt door natuurbeheerders vaak moeilijk aan een breder publiek uit te leggen.

De voorbije winters was er enige commotie rond de schaatser in de natuurgebieden, onder andere op de Blankaard. Watervogels in de overgebleven wakken werden daardoor verstoord op een moment dat jacht in Vlaanderen verboden werd om deze verzwakte vogels te ontzien. Voor die discussie zie:

<http://www.natuur-forum.be/phpBB3/viewtopic.php?f=25&t=7200&start=20>.

De conservator van Uitkerke deed op het moment dat de Sneeuwuil en eerder de Velduil er vertoefden een oproep naar 'het publiek' om minder massaal naar het gebied af te zakken, de draagkracht leek eventjes overschreden. Op internet was toen volgende oproep te lezen: "De stormloop van vogelaars in de Uitkerkse polder heeft ons genoodzaakt deze pagina te ontwerpen. De reden: honderden mensen parkeren hun voertuigen roekeloos in het anders zo rustige

buitengebied en zorgen aldaar voor overlast.”

Als er meer draagvlak komt voor het gebruik van de natuur, komt er dan ook meer draagvlak voor de natuur? Komt er ook meer aandacht voor de natuur buiten de reservaten of krijgt de zondagse beleving geen vervolg?

We kunnen er ook nog de vraag aan toevoegen of een gift voor een reservaat kan en moet beschouwd worden als een toegangsticket voor dat reservaat? Verwachten donateurs dat, of zijn ze sowieso tevreden dat ze geholpen hebben om een stuk natuur te beschermen? Ik was - en ben het misschien wel nog - ooit de trotse bezitter van een heuse vierkante meter grond in de Pyrenese Aspevallei, onder andere onderdeel van het leefgebied van de Bruine beer. Door die vallei was een autoweg gepland en door zoveel mogelijk mensen een klein stukje te laten kopen hoopte men het de Franse regering moeilijk te maken door de eindeloze onteigeningsprocedures. Ik vermoed dat niemand van de deelnemers aan die actie toen verwachtte om bv. een Bruine beer te zien te krijgen met het idee ‘voor wat hoort wat’...

In het julinummer 2010 van De Levende Natuur kwam van de hoofdredacteur prompt reactie op het vorig artikel onder de titel ‘Meer vogels of meer recreatie?’. Daarin wordt een beetje warm en koud tegelijk geblazen en wordt zowaar Frank De Raeve geciteerd met de zin “natuur is al wat niet des mensen is”. De laatste decennia is de natuur steeds meer uitgedrukt in doelsoorten of afspraken over aantallen hectaren van elk beheertype, desnoods met bulldozers te realiseren. Natuur is dus niet meer ‘al wat niet des mensen is’, maar het product van onze boodschappenlijstjes. Ook natuur wordt ‘des mensen’... “Hoeveel vogels mag het kosten als het meer leden of ‘draagkracht’ voor de natuur oplevert?” De auteur minimaliseert wel de invloed van de openstelling en recreatie op vogels en stelt dat vooral de politiek(ers) van belang is (zijn) voor het natuurbeleid.

Ook het septembernummer 2010 van De Levende Natuur besteedt aandacht aan het natuurbeleid: ‘Natuur als luxe of noodzaak: natuurbeleid in beweging’. De discussie over het natuurbeleid in de toekomst (in Nederland) is in feite een discussie over wat men met die natuur wil. De wensen voor natuur zijn divers. Vanuit verschillende visies op natuur zijn in het kader van het project Natuurverkenning 2011 vier extreme oriëntaties op natuur ontwikkeld die het

denken over het natuurbeleid moeten stimuleren. Bekijk zelf maar eens in welke oriëntatie je je het meest terugvindt...!

• **Oriëntatie 1:** natuur beschermt de biodiversiteit: **vitale natuur.**

Men vertrekt hierbij vanuit de visie dat natuur een intrinsieke waarde heeft. Het tegengaan van het verlies aan biodiversiteit in Nederland en elders is een maatschappelijke opgave. De verscheidenheid aan natuur moet worden beschermd door grote, aaneengesloten natuurgebieden met ruimte voor

Velduil

foto: Gerard Mornie

spontane processen. Recreatie is mogelijk maar komt op de tweede plaats.

• **Oriëntatie 2:** natuur voorziet de mens van essentiële levensbehoeften: **functionele natuur.**

De natuur levert de maatschappij duurzame oplossingen voor alledaagse zaken zoals zuivering van lucht, water, bodem en bestrijden van wateroverlast. Natuur staat in deze visie ten dienste van de mens. Het natuurbeheer moet ecosystemen gezond houden maar soortenbescherming is hierbij geen doel op

zichzelf, soorten die van geen belang zijn voor deze systemen mogen verdwijnen.

• **Oriëntatie 3:** natuur zorgt voor een fijne leefomgeving: **beleefbare natuur.**

Hier gaat men ervanuit dat mensen contact met natuur belangrijk vinden, de afstand tussen natuur en mens moet daarom zo klein mogelijk gehouden worden. De natuur wordt naar de mensen gebracht door bv. natuurgebieden rond de steden te creëren met een groter draagvlak voor het natuurbeleid tot gevolg. Het natuurbeleid is er in de eerste plaats voor de recreatieve mens waarbij natuurgebieden volledig toegankelijk zijn voor recreatief gebruik.

• **Oriëntatie 4:** mens en natuur gaan overal prima samen: **inpasbare natuur.**

Deze oriëntatie vertrekt van de visie dat natuur wel belangrijk is maar dat mens en economie belangrijker zijn. Natuurbeheerders bekijken wat haalbaar en betaalbaar is zonder de omgeving met beperkingen te confronteren. Het beschermen van soorten is in deze visie van geen tel. Economische activiteiten zoals wonen, recreatie en energieproductie zijn in natuurgebieden perfect mogelijk. Natuurgebieden kunnen tijdelijk zijn en moeten wijken als de economische noodzaak dit vereist.

De toekomst zal uitwijzen naar welke oriëntatie (of combinatie van) het zal uitgaan.

Het Agentschap voor Natuur en Bos behandelt op zijn beurt in Spoorzoeker (juni 2010) onder de titel 'Wees onze gast' de openstelling. Ook hier veel aandacht voor wandel-, fiets- en ruiterpaden, vogelkijkhutten, gegidste wandelingen, infocentra, infoborden, boomhutten, cadeaubons, gps-wandelingen... Gelukkig is er ook aandacht voor natuur en wordt gestreefd naar een zonering waarbij de kwetsbare zones ontzien worden.

Men kan zich soms de vraag stellen of en hoe de mensen het onderscheid tussen een recreatiegebied en een natuurgebied nog daadwerkelijk maken. Voor veel mensen zijn Paradisio en het dierenpark van Han prachtige natuurgebieden...! Paradisio (nu Pairi Daiza) heeft het op zijn site trouwens over "Pairi Daiza openbaart de charme van de ongerepte wilde natuur (!) doorheen een innig en vandaar ontroerend contact met de in het park aanwezige fauna en flora" en "Groot en klein, apart, per twee of meer, Pairi Daiza nodigt u uit voor een wonderbaarlijke dag te

midden van wilde dieren, een enige kans om voor eens en altijd de schoonheid en de broosheid van de natuur ter harte te nemen". Voor het dierenpark in Han-sur-Lesse wordt dat: "Zin om er op uit te trekken? Spring dan op een treintje voor een reis in het hart van de natuur". Daar kan nauwelijks een natuurreservaat tegen op...!

In het tijdschrift Zoogdier (herfst 2010) staat een interview met Tom Bade, medeauteur van het boek 'Wild van economie' (2010). Daarin wordt nagegaan welke meetbare economische baten het grootwild (Everzwijn, Ree, Edelhert...) in Nederland genereert. Het gaat dus niet om de intrinsieke waarde van de natuur, die laat zich immers niet in geld uitdrukken.

Cartoon: Stichting De Oosterschelde

Enerzijds veroorzaken Everzwijnen immers wel overlast maar mensen vinden het tegelijk ook spannend een Everzwijn (of Edelhert of Ree) op hun wandeling te zien en willen daar geld voor uitgeven, van de speciale outdoor kledij tot fototoestel, overnachting en de pannenkoek met koffie in het café. Bade verwijt de natuurbescherming zich te veel op te sluiten en te weinig aandacht te hebben voor de gemiddelde recreant. "Met enorme oogkleppen op kijken beheerders, beschermers en inventariseerders naar 'hun' natuur, terwijl ze de gewone mens, die net zo van de natuur geniet als zijzelf, negeren of zelfs bewust afsluiten van die ervaringen. Juist natuur en zeker grofwild zouden deskundigen en burgers bijeen moeten brengen, mede ten behoeve van de bescherming van diezelfde natuur". Bade komt voor de Veluwe jaarlijks aan een respectabel 450 miljoen euro natuurgerelateerde inkomsten! Hij maakt dezelfde rekenoefening voor andere grote natuurgebieden in Nederland. We hebben het boek ondertussen gekocht, nog een natuurgerelateerde inkomst... Ook hier veel vragen.

Het Limoniet dubbelnummer, eerst aangekondigd voor het najaar 2010, zal pas in het voorjaar 2011 kunnen verschijnen. De Limoniet redactie verontschuldigt zich hiervoor.

Zijn die inkomsten mooi meegenomen of worden ze een doel op zichzelf? Moet de lokale economie die profiteert van de aanwezigheid van natuur betalen voor die baten? Moet meer natuur ook weer meer inkomsten genereren, of meer natuur? Komt er dan een opdeling tussen 'commercieel interessante' reservaten en de andere? Wordt de verleiding dan niet groot om ook andere reservaten interessanter te maken door er soorten te (her)introduceren? Dit staat trouwens expliciet in het boek te lezen: "De resultaten van deze studie laten zien dat niet alleen de natuurgebieden dragers zijn van de regionale economie, maar dat op vele plaatsen waar wild aanwezig is dit een extra dimensie toevoegt (...).

Wolven

foto: Philip Vergeylen

Sterker nog, het kan zelfs economisch lucratief zijn om deze dieren te herintroduceren". Het gaat hierbij dan niet enkel om Ree, Edelhart en Everzwijn maar ook om Bever en Otter. Krijgen soorten die hier anders niet welkom zouden zijn door deze economische baten een kans die ze anders misschien niet zouden krijgen? Wolven bv. zitten op niet zo heel grote afstand meer van onze grenzen in Frankrijk en Duitsland. Wolven kunnen voor recreanten een meerwaarde aan een gebied geven en dus geld opbrengen.

Ook is niet duidelijk wat dan nog de plaats is van de 'gewone', minder spectaculaire natuur. Loont het in deze optiek nog de moeite te 'investeren' in kleine stukjes natuur? Worden bij de baten alle gevolgen in rekening gebracht bij de kosten (bv. CO₂ uitstoot van de recreanten, of is dit te ver gezocht...?). Wordt tenslotte van het landbouwgebied ook verwacht dat het recreatief even interessant wordt, ook daar is in principe veel ruimte voor ruiterpaden, mountainbike, GPS-tochten...

Onderzoek naar infrastructuurwerken die de natuur een handje zouden moeten helpen en die ook door het grote publiek vaak sympathiek bevonden worden

draait dan soms weer uit op een ontgoocheling, zo vermeldt 'Natuur.focus' van juli 2010. Er is wel voldoende wetenschappelijk bewijs ter ondersteuning van de hypothese dat de aanleg van wegen de genetische variatie van de populaties daar negatief beïnvloedt en genetische uitwisseling bemoeilijkt. Ecoducten zouden de verbinding tussen populaties weer moeten herstellen. Het leidt geen twijfel dat dieren de, overigens dure, ecoducten gebruiken. Er is echter geen wetenschappelijk bewijs dat ze daadwerkelijk de leefbaarheid van gefragmenteerde populaties verhogen. Het geld zou met andere woorden beter besteed worden aan het vergroten van de oppervlakte van leefgebieden. In de eerder vermelde vier oriëntaties maakt dit waarschijnlijk alleen in de eerste optie een kans, de vraag is of die optie zelf veel kans maakt?

Het onderwerp van dit overzicht lijkt misschien haaks in te gaan tegen het goede gevoel dat onze reservaten moeten opleveren. De tekst wil ook geenszins afbreuk doen aan wat al gepresteerd is maar deze invalshoek leek ons vanuit de bestaande literatuur de moeite om even te belichten en is een oproep om waakzaam te blijven en ook om te proberen de invloed in te schatten van 'natuurvriendelijk gebruik'. Ook al omdat in onze regio de druk op de resterende natuur groot is en de inzet van lokale besturen en de provincie te dikwijls erg lauw is als natuur tegenover andere zaken dient afgewogen.

Bescherming zoogdieren

Zowat alles wat er over de bescherming van zoogdieren te vinden is kan je nu nakijken op de site <http://www.zoogdierenbescherming.org/>.

Op deze site staat een schat aan informatie over zoogdieren verzameld. Een aanrader voor wie over deze groep iets meer wil weten. Je bent er gauw een paar winteravonden zoet mee om één en ander eens rustig na te vlooien!

Nieuwjaarsreceptie

Vrijdag 14 januari 2011: nieuwjaarsreceptie MOW en Natuurpunt Vlaamse Ardennen plus. Afspraak vanaf 19u30 in de parochiezaal van Leupegem, Sompelplein Oudenaarde. Graag vooraf een seintje op het secretariaat van MOW, tel. 055/30.96.66 of info@milieufrontomerwattez.be

Kiekendievennieuws

Norbert Desmet

Nu de winter al even zijn echte gedaante liet zien denken we uiteraard aan de St- Maartensvogel of de Blauwe kiekendief. We hebben de laatste drie jaar een reputatie opgebouwd wat die soort betreft: veel waarnemingen verspreid over de regio en verleden jaar een grote slaapplek van soms meer dan 20 vogels in de Scheldemeersen. Hoe zal het deze winter lopen?

Bruine kiekendief

foto: Paul Vandenbulcke

De najaarswaarnemingen vanaf september zijn eerder schaars, hier en daar een eenzaat, jagend over de kouters op leeuweriken, Graspiepers of muizen, waarbij we ons steeds afvragen hoe hij nog zijn kostje kan samen scharrelen op de steeds sterielere akkers... Deze winter is natuurlijk net even anders: massa's aardappelen en maïs zijn blijven staan en betekenen voor veel knaagdieren en vogels een onverhoopte voedselbron en in die zin ook voor onze kiekendieven. Bovendien jaagt de sneeuw begin december stevast de noordelijke vogels naar hier. Dus uitkijken zeker? De topaantallen liggen steeds midden de winter.

Iets over de slaappleksten konden we lezen in Sovon-nieuws, de Nederlandse tegenhanger van Vogelnieuws bij ons (INBO). Die slaappleksten vervullen naast de functie van een veilige slaapplek tevens een belangrijke informatiebron waar er goede voedselgebieden zijn voor de aanwezige populatie. Ze doen dit door de fitte vogels met gevulde krop te volgen de volgende morgen. Die gevulde krop is bij roofvogels redelijk gemakkelijk te zien in vlucht: een bol in de keel...

Het is niet steeds makkelijk om de slaapplek te vinden maar als er veel winterwaarnemingen zijn in uw buurt dan kijk je best uit een paar uur voor zonsondergang. Ze jagen nog, maar verplaatsen zich al snel in een rechte lijn richting slaapplek. Het zijn dikwijls afgelegen, open en rustige plekken met een begroeiing van 50 cm hoog. Favoriet zijn rietvelden, verruigde weiden en akkers met groenbemesting. Nederland gaat zelfs tellen op 9 januari (en 19 december en 6 februari). Men verwacht ook nogal wat gemerkte kiekendieven (met kleur-vleugelvlaggen of kleurringen).

Bijkomend vond ik in Aves (reeds in 1985) een 'code' voor waarnemers bij de slaappleksten. En de eerste regel is daar: de bescherming staat voorop, discreet van op afstand waarnemen, niets verstoren en niet de aandacht trekken van malafide mensen... Men raadt aan niet alléén te tellen, 2 uur voor zonsondergang aan te komen en zo mogelijk pas in het duister weg te gaan. Tevens is het best een verhoogde plaats als uitkijk te kiezen met wat struiken in de rug. In Lorraine telt men op de slaapplek systematisch alle exemplaren (mannetjes en vrouwtjes/juvenielen) die invallen en zij die weer opvliegen. Het verschil daartussen is het aantal dat blijft overnachten. Bv. voor de grijze mannetjes: 12 in en 9 uit = 3 individuen. Een tweede mooie tip daar ook is dat vrijwel steeds alle kiekendieven nog eens boven het terrein toeren juist voor het invallen van de volledige duisternis. Want tellen is geen lachertje en meestal komt men uit tussen een max. en een min., onder te verdelen in de grijze adulte en subadulte vogels, en de bruine witstuiten of ringtails. Nog geen nood ook daar, want door het feit dat je ze vaak samen ziet op de slaapplek kan je de jonge mannetjes aan de grootte ook in hun bruin pakje herkennen en aan hun iets soepeler vlucht. En misschien op voorhand nog de vogelgidsen raadplegen om zoveel mogelijk details in het verenkleed te kunnen opmerken, ook voor de waarnemingen in het veld...

Altijd boeiend is op het eind van de winter proberen een schatting te maken van het aantal overwinterende Blauwe kiekendieven. In 1979 waren er 142 waarnemingen en dat resulteerde in een schatting van max 10 m. en 17 v./j.. En dichterbij, in de winter 2007- 2008 kwamen we tot een schatting van 12 tot 15 met een 80 waarnemingen. Maar dan kwam 2009- 2010 met de grote slaapplek, waardoor we onze geschatte aantallen zeker mogen bijwerken... Dat jaar toch.

Wie geabonneerd is op 'Natuur.oriolus' kon dit jaar een goed artikel lezen over de evolutie bij de

Bruine kiekendieven die zich steeds meer van de moerassen naar de akkers gaan verplaatsen om hun nest te maken. De broedgevallen bij ons zijn meestal nog in rietbiotopen. Maar Matthieu Derume, kiekendiefspecialist 'over de grens' in Henegouwen vond dit jaar een eerste nest in akkerland met 3 jongen in Pottes, weliswaar dicht bij de Schelde. Dit zou ons ook moeten alert maken om de zomerwaarnemingen bij ons beter te volgen. Maar ook daar hebben we meer en meer gegevens van slaapplekken maar dan in de nazomer. In Henegouwen loopt dat soms op tot grote aantallen, zoals 21 Bruine kiekendieven in Molembaix in akkerland. Ook zijn er niet zover van ons slaapplekken van de Blauwe kiekendief die mogelijks uitwisselen met onze streek.

Nieuwjaarsbrief Natuurpunt Zwalmvallei

Naar jaarlijkse gewoonte richten wij ons in het begin van het nieuwe jaar met een nieuwjaarsbrief tot al onze leden. Ook dit jaar wenst afdeling Zwalmvallei er iets moois van te maken. Ongeveer 25 activiteiten staan al op stapel: zowel natuurbeheer, -educatie, -studie en ontspanning komen aan bod. Veel activiteiten zijn georganiseerd rond het thema 'twee in één': de ontsluiting van een specifiek stukje uit de Zwalmstreek samen met een focus rond een bepaald thema, dier of plant. Een ruim aanbod waar iedere natuurliefhebber zijn gading in vindt! Onze kalender kan je dagelijks raadplegen op www.natuurpuntzwalmvallei.be.

Het bestuur wenst je uit te nodigen voor een paar belangrijke activiteiten bij de start van het nieuwe jaar:

Algemene Vergadering

Vrijdag 11 februari 2011:

Algemene Vergadering van de afdeling Natuurpunt Zwalmvallei in B&B De Notelaar, Biestmolenstraat 14, 9636 Nederzwalm om 20u00.

1. Voorstelling en stemming van het jaarverslag 2010.
2. Goedkeuring van het financieel verslag en vaststelling van de begroting.
3. Planning werking van de afdeling in 2011. Overzicht van de activiteiten en toelichting werkingsprogramma.

4. Beoordeling van het afdelingsbestuur en de verkiezing van een nieuw bestuur.

5. Aanduiding van stemgerechtigde leden voor de Algemene Vergadering van Natuurpunt vzw, de specifieke verenigingen Natuurpunt Beheer vzw, Natuurpunt Studie vzw, Natuurpunt Educatie vzw en beleidswerking.

6. Varia.

Nadien gezellig samenzijn met hapje en drankje. Iedereen kan bestuurslid worden! Alle helpende handen zijn welkom, onze mooie vereniging bloeit dank zij de inzet van vele vrijwilligers!

Lentemaaltijd 2011

Gaat door op zondag 27 februari 2011. Alle details vind je op de achterflap van deze Meander.

Website en Zwalmvallei.flits

www.natuurpuntzwalmvallei.be, een website boordevol informatie over de afdeling, de natuurgebieden, de wandelpaden, een kalender en links naar vele andere natuurverenigingen. Steeds de moeite waard om eens aan te klikken!

Zwalmvallei.flits is onze maandelijkse elektronische nieuwsbrief. Het is een nieuwsbrief die je elke maand op de hoogte brengt van recente gebeurtenissen en activiteiten in de afdeling. Vele leden ontvangen deze nieuwsbrief. Spijtig genoeg bereiken we nog vele leden niet omdat we niet over hun e-mailadres beschikken. Wil jij ook op de hoogte blijven van het reilen en zeilen in de afdeling, stuur dan een mailtje naar flits@natuurpuntzwalmvallei.be. Zo houden we elkaar op de hoogte.

Tot binnenkort ergens te velde!

Namens het bestuur:

Vincent Decroock, voorzitter;

Roland Devriese, secretaris.

BEATRIJS
boeken, boeken & boeken

www.beatrijs.be

BOEKHANDEL

Nederstraat 42 - Hoogstraat 37
9700 Oudenaarde

Tel: 055/31.44.77
Fax: 055/30.03.45

Jan FRANCOIS
Landmeter-expert

Gentse Steenweg 138
9620 Zottegem

09/361 03 00
jan.francois@telenet.be
www.aardbol.be

Weekend Limburgse Kempen 13 tot 15 augustus 2011

Bryan Goethals, Gerda Achtergaele

Aandachtspunten:

Ongewervelden, verkenning van natuur & landschap van de Limburgse Kempen.

Excursieregio:

Lage Kempen en Kempens Broek.

Het landschap van de Kempen is een landschap van uitersten: van bos en heide, van droog en nat, van natuurbehoud en natuurontwikkeling. Het is een boeiend resultaat van het samengaan van menselijke activiteit en de respons hierop van de natuur.

Het precieze programma wordt opgesteld afhankelijk van de weersomstandigheden en de interessegebieden van de deelnemers. Naast aandacht voor ongewervelden zal er ook aandacht zijn voor het landschap, zijn ontstaan en geschiedenis. Toppers als Zwarte Beek en Hageven staan in elk geval op het programma.

De excursies werden voorbereid door Bryan Goethals (araneoloog) en Gerda Achtergaele (geografe). Tijdens de excursies worden zij bijgestaan door andere leden van Lampyris gespecialiseerd in verschillende diergroepen (bv. vlinders, kevers, zweefvliegen, slakken,...).

Je krijgt nog een uitgebreide bundel vooraf. Er zal voor sommige onderdelen een 'freak'- en een 'light'-versie voorzien worden. De gekozen verblijfsaccommodatie biedt ons ook ruimte voor regenprogramma's en avondactiviteiten (voordracht, determineren, nachtvlinders vangen...).

Logement:

'Haexhof', Kuilenstraat 95, 3960 Bree, www.haexhof.be. We logeren in een familiaal verblijf in een verbouwde typische vierkantshoeve uit de 17e eeuw. We beschikken er over comfortabele 2-persoonskamers met toilet, lavabo en douche. De uitbaatster zorgt voor een stevig ontbijt en een uitstekend avondmaal. Voor onze avondactiviteiten kunnen we ook gebruik maken van een extra ruimte, de binnenkoer en de tuin met hoogstamboomgaard. Wij zullen rekening houden met uw wensen en voorkeuren bij het indelen van de kamers.

Wij voorzien een groepsgrootte van max. 20 deelnemers.

Dit logement werd in augustus 2010 door Lampyris uitgetest en goed bevonden.

Zicht op vijver

Maaltijden

- picknick voor de 1ste dag zelf mee te brengen;
- 3-gangen avondmaal op de 1ste en 2de dag;
- ontbijtbuffet op de 2de en 3de dag;
- lunchpakket op de 2de en 3de dag.

Vervoer

Verplaatsing naar verzamelpunt dag 1 ongeveer 150 km reisweg vanuit Oudenaarde.

Met privéwagens, mogelijkheid tot kostendelend rijden.

Kostprijs

- De kostprijs voor het gehele weekend (2 overnachtingen, 2 avondmalen, 2 ontbijten, 2 lunchpakketten, bed- & badlinnen en algemene kosten) wordt geraamd op 125 euro.
- Persoonlijk verbruik van dranken wordt apart betaald.
- Er zijn dan ook nog de kosten voor vervoer (kostendelend rijden).

Inschrijven en betalen

- Je stuurt een e-mail met jouw naam en eventueel die van andere personen waarvoor je wenst in te schrijven naar g.achtergaele@telenet.be.
- De inschrijvingen worden genoteerd volgens aankomst van je e-mail.
- Wij vragen je bij je inschrijving een voorschot van 50 euro te betalen op rekening 001-4040156-85 van Lampyris. Dan pas wordt je inschrijving definitief.
- Het saldo van 75 euro dient in de maand juni 2011 betaald te worden.
- Afzeggen na betalen van het voorschot kan enkel als er nog mensen op de wachtlijst mee willen of als je een andere vervanger aanbrengt, anders blijft het voorschot verschuldigd.

Voor alle verdere info kan je ons mailen g.achtergaele@telenet.be of bellen 055/60.35.09 of 0486/21.69.22 (Gerda).

SL: Natuurpunt afdeling Schelde-Leie
SV: Natuurpunt afdeling Scheldevallei
VA: Natuurpunt afdeling Vlaamse Ardennen
RO: Natuurpunt afdeling Ronse
OOD: Natuurpunt afdeling Oudenaarde.
ZV: Natuurpunt afdeling Zwalm.vallei
GZ: Natuurpunt afdeling Groot Zingem
DE-plus: Natuurpunt afdeling Deinze-plus.
KRB: Kern 'Rondom Burreken'
KBE: Kern Werkgroep bos t'Ename
VWG: Vogelwerkgroep Natuurpunt Vlaamse Ardennen-plus
PWG: Plantenwerkgroep Natuurpunt Vlaamse Ardennen-plus
PAWG: Paddenstoelenwerkgroep Vlaamse Ardennen-plus.
NWB: Nationale Werkgroep Botanie
IWG: Invertebratenwerkgroep 'Lampyrus'
NWG: NatuurstudieWerkgroepen Vlaamse Ardennen-plus.
ZWG: Zoogdierenwerkgroep Natuurpunt VA-plus
BWG: Bramenwerkgroep Natuurpunt VA-plus
MOW: Milieufrent Omer Watzet
JNM: Jeugdbond voor Natuur en Milieu.
TW: Trage Wegen vzw
VA-plus: Natuurpunt Vlaamse Ardennen plus.
WMBV: Werkgroep Maarkebeekvallei.
WMB: Werkgroep Munkbosbeekvallei
VUB: Vrienden van het Uilenbroek
RLVA: Regionaal Landschap Vlaamse Ardennen

Woensdag 12 januari 2011

SV+VWG: Bijeenkomst van de Vogelwerkgroep in het Stedelijk Centrum te Heurne, o.l.v. Paul Vandenbulcke, tel 0475/34.65.86. Aanvang te 20u. Einde rond 22u30. Op deze bijeenkomst van de vogelkijkers uit de regio (of daarbuiten) zul je ongetwijfeld nieuwe zaken bijleren. Er worden enkele voorstellingen gebracht, die kunnen gaan over diverse thema's: determinatie, reisverslagen, projectresultaten,... Dit zowel voor de beginnende vogelkijker als de meer gevorderde. De exacte inhoud trachten we op voorhand te publiceren bij 'activiteiten' op onze VWG-website: <http://www.vwg-vlaamseardennenplus.be/>.

Vrijdag 14 januari 2011

Gezamenlijke nieuwjaarsreceptie van natuurpunt VA-plus en Milieufrent Omer Watzet. We zetten het nieuwe jaar in met een hapje en een drankje. Afspraak om 19u30 in de parochiezaal te Leupegem- Oudenaarde (Sompelplein). Graag vooraf een seintje aan MOW vzw, Kattestraat 23 te Oudenaarde, tel. 055/30.96.66 of info@milieufrentomerwatzet.be.

Zaterdag 15 januari 2011

RO: algemene ledenvergadering van de afdeling Ronse. Afspraak om 20u in het Vrijzinnig Centrum Zuidstraat 13 te Ronse.

Zondag 16 januari 2011

SV+VWG: Vogeltocht voor beginnende vogelkijkers te Zingem. Gids: Jacques Vanheeuverswyn, tel 09/324.09.42. Samenkomst om 8u30 aan de Scheldebrug te Zingem. Einde om 11u30. We tellen Spettekraai, Weiput en Grooten Bulck. Meebrengen: verrekijker, laarzen, vogelgids.

Zondag 23 januari 2011

ZV: Nieuwjaarsreceptie. Info: Laurent Flostroy, tel. 055/60.51.13. Samenkomst om 10u aan de kerk van Dikkele (Brouwerijstraat) in Zwalm. Wandeling in het natuurgebied Munkbosbeekvallei. Vanaf 11u30 nieuwjaarsreceptie in de dorpskerk. Einde rond 13u30. Meebrengen: aangepast schoeisel. Zie ook de nieuwjaarsbrief op blz. 17 in deze Meander.

DE-plus: Familiale wandeling door het stadsbos. Gidsen: Wim Vercruysse, tel. 0485/39.60.20, Karel De Waele, tel. 09/386.45.60, Jeroen Bossaer, tel. 0473/99.95.71 en Koen Bilcke, tel. 0474/81.43.58. Samenkomst om 14u aan de Ceder, Parijsestraat 34 te Asten. Wandeling in het Stadsbos van Deinze met aandacht voor natuur en landschap in de winter. Tijdens de wandeling wordt een gratis pannenkoek met koffie of warme chocolademelk aangeboden en informeren we de deelnemers over Natuurpunt Deinze plus. Einde omstreeks

17u. Meebrengen: stevig schoeisel of laarzen, eventueel verrekijker.

■ OUD + VWG: Overwinterende vogels op de Donkvijver en in de Langemeersen. Gidsen: Nico Geiregat, tel. 0473/93.32.33 en Alexander Van Braeckel, tel. 0473/85.45.62. Samenkomst om 14u op de zuidelijke parking van de Donkstraat te Oudenaarde (straatje naar surfclub en outsider). We bekijken de overwinterende watervogels van de Donkvijver en gaan daarna de Langemeersen in voor een flinke vogelwandeling. Einde: na zonsondergang. Meebrengen: warme kledij, laarzen, verrekijker, eventueel telescoop,...

Zaterdag 29 januari 2011

■ SV: Diavoordracht India -Roemenië door Gerard Mornie. Aanvang te 20u stipt in Zaal 'Amigo' (vroeger Stedelijk Centrum) bij de kerk te Heurne. Einde omstreeks 22u30. Inkom 2,50 euro (max. 5 euro per gezin). Zie ook aparte aankondiging op de achterflap.

■ KBE: Werkdag in het bos t'Ename. Begeleiders: Guido Tack, tel. 0474/90.02.30 en Pieter Blondé, 0488/36.22.79. Samenkomst om 9u en 13u30 aan de loods in de Braamburgstraat 43 te Mater. 's Middags gratis soep en boterhammen met beleg voorzien. Elke laatste zaterdag van de maand is het verzamelen geblazen om vele klusjes te doen in het natuurreservaat Bos t'Ename. In de wintermaanden wordt er voornamelijk gekapt, in de zomermaanden voornamelijk gemaaid. Brandhout wordt verdeeld onder de deelnemers. Meebrengen: Hakmes/ bijl en/of motorzaag, werkhandschoenen, laarzen. Einde omstreeks 17u.

Zondag 30 januari 2011

■ SV+ VWG: Vogeltocht naar Zeeland (NL). Gidsen, Nico Geiregat, tel. 0473/93.32.33, Paul Vandenbulcke tel. 0475/34.65.86. Vertrek om 6u30 aan de kerk te Eke. Kostendelend rijden. Einde vanaf 18u. Meebrengen: warme winddichte kledij, waterdicht schoeisel, verrekijker, vogelgidsen en picknick die we ergens langs de baan (we trachten een café te vinden) of in een kijkhut nuttigen.

■ KBE+OUD: Winterwandeling in het Bos t'Ename en Nieuwjaarsreceptie in de loods. Gids: Guido Tack tel. 0474/90.02.30. Samenkomst om 9u aan het museum te Enname. Aansluitend Nieuwjaarsreceptie. Meebrengen: laarzen.

Zaterdag 5 februari 2011

■ VWG+VA: Bosuilenwandeling op de Kluisberg te Ruken. Gidsen: Norbert Desmet, tel. 0494/65.33.91 en Willy Aelvoet, tel. 055/31.67.30. Samenkomst om 16u op de parking van de zwemkom 'Kluisbos'. Na een inleiding over leef- en voedingswijze van de Bosuil worden de rustende Bosuilen opgezocht en bewonderd met verrekijker of telescoop. Bij valavond horen we de typische Bosuilenroep. Einde rond 19u30. Meebrengen: laarzen, verrekijker, vogelgidsen, evt. zaklamp.

Woensdag 9 februari 2011

■ DE-plus: Uilen en braakballen. Begeleiders: Norbert Desmet en Rik Desmet (0497/87.56.14). Aanvang om 20u in de kelder van de bibliotheek, Markt te Deinze (naast de bibliotheek aan de hoek met de Gentpoortstraat). Powerpointvoorstelling van de in België voorkomende uilen, met uitleg over het herkennen, hun biotoop, levenswijze en prooi. Aansluitend kunnen geïnteresseerden verzamelde braakballen uitpluizen om het dieet na te gaan. Graag loop meebrengen. Einde omstreeks 22u30.

Vrijdag 11 februari 2011

■ ZV: Algemene Vergadering. Info: Vincent Decroock, tel. 0498/10.95.39. Samenkomst om 20u in B&B De Notelaar, Biestmolenstraat 14, 9636 Nederzwalm. Evaluatie afgelopen jaar en planning nieuw werkjaar. Nadien gezellig samenzijn met een hapje en een drankje. Einde rond 23u. Zie ook de nieuwjaarsbrief op blz. 17 in deze Meander!

Zaterdag 13 februari 2011

■ SV+VWG: Vogeltocht voor beginnende vogelkijkers te Zingem. Gids: Jacques Vanheeuverswyn, tel 09/324.09.42. Samenkomst om 8u30 aan de Scheldebrug te Zingem.

Einde om 11u30. We tellen Spettekraai, Weiput en Grooten Bulck. Meebrengen: verrekijker, laarzen, vogelgids.

■ **ZV: Winterwandeling en nestkastjes maken.** Gids: Gert Govaerts. Info: Vincent Decroock, tel. 0498/10.95.39. Samenkomst om 13u30 op het pleintje aan de voet van de Molenberg (huisnummer 9), 9630 Sint-Denijs-Boekel (Zwalm). We maken een stevige winterwandeling en knutselen daarna nestkastjes in elkaar bij een warme kop koffie. Einde om 17u. Meebrengen: aangepast schoeisel.

Zaterdag 19 februari 2011

■ **ZV: Afzetten hakhout Vossenhol.** Info: Ward Verhaeghe, tel. 0476/60.02.15. Samenkomst om 14u op het perceel aan de Vossenholstraat in Sint-Maria-Oudenhove. We zetten het hakhout rondom het bloemenrijk grasland af zodat er minder schaduw op valt. Het hout wordt verdeeld onder de deelnemers. Einde rond 17u. Meebrengen: werkhandschoenen, (ketting)zaag.

■ **DE-plus: Powerpointvoorstelling 'Avontuurlijk Sri Lanka'** door Geert en Ann De Sutter. Aanvang om 20u stipt in de kelder van de bibliotheek, Markt te Deinze (naast de bibliotheek aan de hoek met de Gentpoortstraat). Betoverende landschappen, een weelderige plantengroei en fascinerende dieren zorgen voor een onvergetelijk avontuur in volle regenseizoen. Geert en Ann trokken 14 dagen rond in de prachtige natuurparken. Een paradijs voor echte natuurliefhebbers. Einde omstreeks 22u30. Inkom 2,50 euro (max. 5 euro per gezin).

Zondag 20 februari 2011

■ **DE-plus: Familiale Natuurwandeling Zeven Dreven in De Pinte.** Gids: Joris Verbiest, tel. 0499/59.08.01. Vertrek om 14u stipt aan de ingang van het Woonzorgcentrum Scheldevelde, Kasteellaan 41, 9840 De Pinte. Late winterwandeling aan de zuidkant van het Parkbos Gent. Wisselend landschap van park, natuur- en landbouwgebied. Einde omstreeks 16u30. Meebrengen: stevig schoeisel en eventueel verrekijker.

Donderdag 24 februari 2011

■ **IWG: Spinnencursus, eerste les: algemene kennismaking met de spinnen.** Begeleiding: Bryan Goethals, tel. 055/60.35.09, bryan.goethals@telenet.be. Samenkomst om 20u in Kasteel Liedts, Parkstraat 4 te Oudenaarde. Inschrijven telefonisch via 0474/94.22.40 en door storting van 10 euro voor de vierdelige cursus + syllabus op rek. 001-4040156-85 van IWG Lampyris. Einde omstreeks 22u.

Zaterdag 26 februari 2011

■ **DE-plus: Beheerwerkdag in de Vallei van de Zeverenbeek.** Contactpersoon: Rik Desmet (0497/87.56.14). Verzamelen om 9u30 aan de kerk van Woutergem of ter plaatse aan het begin van het knuppelpad te Woutergem om 9u45. Aansluiten in de namiddag kan, afspraak om 13u30 aan de kerk of om 13u45 aan het knuppelpad. Einde omstreeks 17u. We ruimen hout van een dunningskap. Deelnemers hebben recht op een deel van de houtopbrengst. JNM zorgt voor de gewaardeerde catering. Meebrengen: laarzen, werkhandschoenen, kledij die (zeer) vuil mag worden, evt. takkenschaar en bijl.

■ **KBE: Werkdag in het bos t'Ename.** Begeleiders: Guido Tack, tel. 0474/90.02.30 en Pieter Blondé, 0488/36.22.79. Samenkomst om 9u en 13u30 aan de loods in de Braamburgstraat 43 te Mater. 's Middags gratis soep en boterhammen met beleg voorzien. Elke laatste zaterdag van de maand is het verzamelen geblazen om vele klusjes te doen in het natuurreservaat Bos t'Ename. In de wintermaanden wordt er voornamelijk gekapt, in de zomermaanden voornamelijk gemaaid. Brandhout wordt verdeeld onder de deelnemers. Meebrengen: Hakmes/bijl en/of motorzaag, werkhandschoenen, laarzen. Einde omstreeks 17u.

Zondag 27 februari 2011

■ **RO: Winterse natuurwandeling naar de Pyreneeën te Ronse.** Gids: Philippe Moreaux, tel. 0476/492461. Samenkomst om 14u aan de Paterskerk, Steenweg op Elzele te Ronse (t.o. Mgr.Beylsstr.). De Pyreneeën met zijn gevarieerd kleinschalig landschap: bossen, akkers, weiden,

moerassen,...Tamelijk ruige tocht, laarzen noodzakelijk. We zien zeker ook de grote groepen akkervogels die overwinteren op onze niet geoogste akkers. Einde omstreeks 17 u. Meebrengen: laarzen, verrekijker, vogelgids.

■ **ZV: Lentemaaltijd.** Info: Bart Magherman, tel. 09/360.09.99. Vanaf 11u30 in de polyvalente zaal van de Bevegense Vijvers, Bevegense Vijvers 1, 9620 Zottegem. Een heerlijke maaltijd ten voordele van de natuurgebieden in Brakel, Zottegem en Zwalm. Kaarten voor volwassenen 13 euro, voor kinderen 8 euro. Te verkrijgen bij bestuursleden of medewerkers of via overschrijving op rekeningnummer BE57 9201 0163 2135 van Natuurpunt Zwalmvallei, p.a. L. Roelsstraat 5 te Zottegem met vermelding van uw keuze en aantal volwassenen/kinderen. Einde rond 15u. Zie ook de nieuwjaarsbrief op blz. 17 in deze Meander!

Woensdag 2 maart 2011

■ **ZV+VWG: Steenuiltocht.** Gids: Bart Magherman, tel.: 0475/87.59.13. Samenkomst om 19u aan de kerk van Velzeke. In de schemering gaan we op zoek naar de kleinste uil uit onze streek. Einde vermoedelijk rond 21u. Meebrengen: stevig schoeisel, verrekijker.

Zaterdag 5 maart 2011

■ **SV+VA+SL: Ledenfeest met etentje en natuurquiz.** Dit ledenfeest gaat door in de parochiale zaal van Eikhove, Nederholbeekstraat 30, te 9680 Maarkedal. Aanvang om 19u met gratis aperitief. Daarna belooft het er opnieuw spannend aan toe te gaan tijdens de boeiende en tegelijk leerrijke natuurquiz. Er zijn tal van leuke prijzen voorzien. Tijdens de pauze worden sfeerbeelden geprojecteerd van de natuurgebieden in de Maarkebeekvallei. Inschrijven kan tot 28 februari door storting van 15 euro per persoon (8 euro kinderen onder de 12 jaar) op rek. 001-5483165-25 van Natuurpunt Vlaamse Ardennen, Berkenstraat 15, 9680 Maarkedal met vermelding van 'ledenfeest 2011' en het aantal personen. Er is ook een alternatieve vleeschotel te bekomen aan 15 euro per persoon (8 euro kinderen onder de 12 jaar). Gelieve dit wel te vermelden bij de inschrijving! Info: Johan Cosijn, tel. 055/30.98.10.

Zondag 13 maart 2011

■ **SV+VWG: Vogeltocht voor beginnende vogelkijkers te Zingem.** Gids: Jacques Vanheeuverswyn, tel 09/324.09.42. Samenkomst om 8u30 aan de Scheldebrug te Zingem tegenover de Weistraat. Einde om 11u30. We tellen Spettekraai, Weiput en Grooten Bulck. Meebrengen: verrekijker, laarzen, vogelgids, eventueel telescoop.

Woensdag 16 maart 2011

■ **VA-plus + CVN + RLVA: Basiscursus Natuurfotografie, theorieles 1.** Start om 19u30 in de Gemeentelijke kleuterschool de Zonnevlier, Gentsestraat 40, 9520 Zonnegem. Einde omstreeks 22u30. Deze cursus bestaat uit 4 theorielessen en 1 praktijkles. Basis over natuurfotografie: belichting, techniek, compositie, materiaal en ethiek. Digitale fotografie: basis van de digitale fotografie, camera-instellingen, workflow, opslag, kalibratie. Dieper ingaan op specialiteiten in natuurfotografie, met vooral aandacht voor macro-, tele- en landschapsfotografie. Praktijkoefening waar de opgedane theorie wordt uitgetest in de natuur. Bespreking van opnamen uit de praktijkoefening en van meegebrachte recente beelden van de cursisten. Lesgever is natuurfotograaf Philip Vergeylen. Inschrijven kan door overschrijving van 85 euro op 404-3076041-29 t.a.v. CVN met vermelding basiscursus natuurfotografie Zonnegem. Info: CVN Oost-Vlaanderen, Pieter Blondé, pieter.blonde@c-v-n.be of 055/33 54 49.

Vrijdag 18 maart 2011

■ **GZ: Opruimen van zwerfvuil in de Scheldevallei.** Info: André Vandecapelle tel 09/384.29.73 of GSM 0498/45.93.42. Samenkomst om 14u aan de Scheldebrug te Zingem, kant Zingem. Einde omstreeks 17u.

Zaterdag 19 maart 2011

■ **ZV: Inhoudig Steenbergse Bossen.** Gidsen: Chris Nuyens en Diederik Volckaert. Info: Chris Nuyens, tel. 0495/67.96.15. Samenkomst om 14u aan de kapel waar de Vierwegenstraat in de Vlamme komt, 9620 Sint-Goriks-

Oudenhove (Zottegem). Het eerste stukje wandelpad van dit nieuwe natuurgebied in Zottegem zal plechtig worden ingehuldigd met hopelijk de eerste lentezonnestralen! Ontdek dit prachtige gebied met de gidsen en geniet achteraf mee van een hapje en een drankje. Einde om 17u. Meebrengen: aangepast schoeisel.

Zondag 20 maart 2010

■ **ODU+VWG: Vroegemorgenzangtocht te Oudenaarde.** Gids: André Wandels, tel. 09/383.66.25. Samenkomst om 6u30 aan de vrije parking aan de vestingen te Oudenaarde (einde van Minderbroederstraat). We luisteren en genieten van de vogelzang van de eerste boodschappers van de lente. In dit deel van de lente zijn lang niet alle soorten vogels terug van het verre Zuiden. Ideaal dus voor de beginnende vogelliefhebber om kennis te maken met een paar vogelwijzes. Einde omstreeks 9u30. Meebrengen: laarzen, verrekijker. Zie ook 10 april en 22 mei.

■ **DE-plus: Bijna-lente-wandeling.** Gidsen: Jan Kindt tel. 0498/39.87.08 en Koen Houthoofd tel. 09/328.11.08. Samenkomst om 14u aan de kerk van Bachte te Bachte-Maria-Lerne (Bachtekerkstraat). Een dag voor de lente maken we een flinke lentewandeling. We kijken hoe de verschillende planten en dieren de winter doorkwamen en of ze al klaar zijn voor de lente. Einde omstreeks 17u. Aangepast schoeisel en verrekijker komen van pas.

Woensdag 23 maart 2011

■ **VA-plus + CVN + RLVA: Basiscursus Natuurfotografie, theorieles 2.** Start om 19u30 in de Gemeentelijke kleuterschool de Zonnevlier, Gentsestraat 40, 9520 Zonnegem. Einde omstreeks 22u30. Zie 16 maart 2011.

Donderdag 24 maart 2011

■ **IWG: Spinnencursus, tweede les: hoe spinnen op naam te brengen (hoe determineren).** Begeleiding: Bryan Goethals, tel. 055/60.35.09, bryan.goethals@telenet.be. Samenkomst om 20u in Kasteel Liedts, Parkstraat 4 te Oudenaarde. Inschrijven telefonisch via 0474/94.22.40 en door storting van 10 euro voor de vierdelige cursus + syllabus op rek. 001-4040156-85 van IWG Lampyris. Einde omstreeks 22u.

Zaterdag 26 maart 2011

■ **KBE: Werkdag in het bos t'Ename.** Begeleiders: Guido Tack, tel. 0474/90.02.30 en Pieter Blondé, 0488/36.22.79. Samenkomst om 9u en 13u30 aan de loods in de Braamburgstraat 43 te Mater. 's Middags gratis soep en boterhammen met beleg voorzien. Elke laatste zaterdag van de maand is het verzamelen gebelzen om vele klusjes te doen in het natuurreservaat Bos t'Ename. In de wintermaanden wordt er voornamelijk gekapt, in de zomermaanden voornamelijk gemaaid. Brandhout wordt verdeeld onder de deelnemers. Meebrengen: Hakmes/bijl en/of motorzaag, werkhandschoenen, laarzen. Einde omstreeks 17u.

■ **KRB: Schemertocht in Het Burreken.** Gids: Filip Hebbrecht, tel 055/49.55.63. Samenkomst om 19u aan Perrevelde nr.14 te Zegelsem. We gaan op zoek naar de avondbewoners van het Burreken. De amfibieën staan centraal in deze wandeling. Einde omstreeks 22u. Meebrengen: goed schoeisel, zaklamp.

Zondag 27 maart 2011

■ **VA: Op zoek naar spechten en mezen in het Kluisbos.** Gidsen: Norbert Desmet, tel. 0494/65.33.91 en Thijs Lietaer, tel. 0473/58.17.14. Samenkomst om 7u aan de parking van het recreatieoord 'Kluisbos' (zwembad). Voorjaarsgeeluiden en territoriumgedrag van Boomklevers, mezen (o.a. Glanskop) en spechten, mogelijks Middelste bonte specht. Einde omstreeks 10u30. Meebrengen: warme kledij, goed schoeisel, verrekijker.

■ **ODU: Voorjaarswandeling Oude Vestingen, Meerspoort en Speibos gevolgd door Ledenfeest NP-Oudenaarde.** Gids: Guido Tack, tel. 0474/90.02.30. Samenkomst om 9u30 aan de Walburgakerk. Meebrengen: laarzen of stevige wandelschoenen. Aansluitend ledenfeest om 12u30 in de parochiezaal van Ename. Eetkaarten bestellen bij Jean De Lafonteyne, tel. 055/45.50.36 of

Andre De Smet, tel. 055/31.75.56.

■ **SL: Familiale landschapswandeling door Nokere met bezoek aan het natuurreservaat 'Het Kordaelbos'.** Gids: Lieven Kinds, tel. 09/383.71.39. Afspraak om 14u vóór de kerk te Nokere. Parking achter de kerk. Einde omstreeks 17u. Meebrengen: laarzen of goed schoeisel, verrekijker.

■ **ZV: Lezing van de Low-Impact-man Steven Vromman.** Info: Eric Verhaeghe, erik.verhaeghe@fulladsl.be Start om 10u30 in de Ridderzaal, Kasteel van Egmont te Zottegem. Einde omstreeks 12u. Steven Vromman kennen we als de man die door zijn levenswijze probeert zijn ecologische voetafdruk zo sterk mogelijk te reduceren. Hij doet het verhaal van zijn project rond ecologisch leven. Activiteit georganiseerd door Davidsfonds Zottegem met steun van Natuurpunt Zwalmvallei.

■ **ZV: Voorjaarswandeling Boterhoek.** Gids: Ward Verhaeghe, tel. 0476/60.02.15 en Jo Janssens. Samenkomst om 14u aan de Boembekemolen. Langs een wirwar van kleine voetwegen verkennen we de Boterhoek. De Bosanemonen staan dan normaal gezien volop in bloei! Einde rond 16u30. Meebrengen: stevig schoeisel, verrekijker. Geniet na de wandeling mee van een drink in de Bloemfontein.

Woensdag 30 maart 2011

■ **VA-plus + CVN + RLVA: Basiscursus Natuurfotografie, theorieles 3.** Start om 19u30 in de Gemeentelijke kleuterschool de Zonnevlier, Gentsestraat 40, 9520 Zonnegem. Einde omstreeks 22u30. Zie 16 maart 2011.

Vrijdag 1 april 2011

■ **VA+ WMBV+PWG: Cursus 'Planten leren kennen' theorie deel 1.** Start om 19u30. Deze cursus gaat door in de parochiezaal van Eikhove, Nederholbeekstraat 30, te 9680 Maarkedal. Einde omstreeks 22u30. Er zijn 2 theorielessen en 7 praktijklessen (excursies). Inschrijven kan tot 18 maart door storting van 30 euro/pers (Natuurpuntleden) of 45 euro/pers (niet leden) op rek. 001-5483165-25 van Natuurpunt Vlaamse Ardennen, Berkenstraat 15, 9680 Maarkedal met vermelding van 'Cursus Planten' en het aantal personen. In het cursusgeld is de syllabus inbegrepen. Info: Johan Cosijn, Natuurpunt Vlaamse Ardennen, tel. 055/30.98.10 en/of Sylvie Decoster, Plantenwerkgroep VA+, tel. 0472/25.43.10 of 055/30.25.89. Zie ook aparte aankondiging in deze Meander op blz. 27!

Zaterdag 2 april 2011

■ **NWB: Plantenstudiedag in het Bois de la Provision.** Gids: Luc Allemeersch, tel. 02/361.60.54. Samenkomst aan het station van Brugellette te 9u. Einde om 17u. De ganse dag planteninventarisatie in nog te bepalen kmhok, met de vroege voorjaarsflora, waarbij ook het gebruik van verschillende plantenboeken aan bod komt. Meebrengen: laarzen, loop, flora's, lunchpakket met drank. Voor kostendelend vervoer vanuit onze regio contacteer Karel De Waele, tel. 09/386.45.60.

Zondag 3 april 2011

■ **DE-plus: Vroegemorgenzangtocht te Olsene.** Gidsen: Koen Bilcke, tel. 0473/81.43.58 en Etienne Colpaert, tel.09/386.63.90. Samenkomst om 7u op de parking t.h.v. voetbalplein - Grote Steenweg Olsene (volg het bord 'Olsene Sportief' tegenover het kasteel). Ontdek bij zonsopgang hoe de vogels de dag starten met hun gezang. We wandelen rond het kasteel, de dreef en een stukje wijk en verkennen hiermee een aantal verschillende biotopen. Ook voor beginners. Einde omstreeks 9u30. Meebrengen: goed schoeisel, evt. vogelgids en verrekijker.

■ **VA-plus + CVN + RLVA: Basiscursus Natuurfotografie, praktijkles.** (buitenactiviteit 6u30-12u). Info: CVN Oost-Vlaanderen, Pieter Blondé, pieter.blonde@c-v-n.be of 055/33.54.49.

Woensdag 6 april 2011

■ **ZV: Instapcursus 'Natuur voor groentjes', les 1:** Natuur op mensensmaat. Info: Vincent Decroock, tel. 0498/10.95.39. Samenkomst om 19u30 in PNEC De Kaaihoeve, Oude Scheldestraat 16, 9630 Meilegem

(Zwalm). Waarom is natuur belangrijk? Hoe kijken we naar de natuur? Hoe ziet die wereld van natuurbehoud er uit? Einde om 22u30. Zie ook tekstje in deze Meander op blz. 26!

■ **VA+plus + CVN + RLVA: Basiscursus Natuurfotografie, theorieles 4.** Start om 19u30 in de Gemeentelijke kleuterschool de Zonnevier, Gentsestraat 40, 9520 Zonnegem. Einde omstreeks 22u30. Zie 16 maart 2011.

Vrijdag 8 april 2011

■ **VA+ WMBV+ PWG: Cursus 'Planten leren kennen' theorie deel 2.** Start om 19u30. Deze cursus gaat door in de parochiezaal van Etikhove, Nederholbeekstraat 30, te 9680 Maarkedal. Einde omstreeks 22u30. Zie ook 1 april.

Zaterdag 9 april 2011

■ **VA+ WMBV+ PWG: Cursus 'Planten leren kennen' praktijk deel 1.** Eekhoutbos en omgeving. Samenkomst om 14u aan de kerk van Maarke, (kruispunt Maarkeweg - Kokerelle). Einde omstreeks 17u. Lesgever is Hans Vermeulen.

Zondag 10 april 2011

■ **ODU+VWG: Vroegemorgenzangtocht te Oudenaarde.** Gids: André Wandels, tel. 09/383.66.25. Samenkomst om 6u30 aan de vrije parking aan de vestingen te Oudenaarde (einde van Minderbroederstraat). We luisteren en genieten van de vogelzang van de eerste boodschappers van de lente. In dit deel van de lente zijn lang niet alle soorten vogels terug van het verre Zuiden. Ideaal dus voor de beginnende vogelliefhebber om kennis te maken met een paar vogelwijzes. Einde omstreeks 9u30. Meebrengen: laarzen, verrekijker. Zie ook 22 mei

■ **VUB: Lentewandeling in Parkbos-Uilenbroek.** Gidsen: Dominiek Decluyre, tel 0499/80.89.20 en Herman Haustraete, tel. 0475/38.11.05. Afspraak om 9u30 aan de picnic-tafel aan de Waesberg te Lierde. Lentewandeling samen met de 'Vrienden van het Uilenbroek' met aandacht voor de flora en andere voorjaarsfenomenen. Iedereen welkom. Einde omstreeks 12u. Meebrengen: aangepast schoeisel.

Zaterdag 16 april 2011

■ **NWB: Plantenstudiedag in Klein-Brabant.** Gids: Nico Wijsmantel, GSM 0476/66.63.68. Samenkomst aan de kerk van Eikevliet te 9u. Einde om 17u. De ganse dag planteninventarisatie in kmhok D4.14.22, een gevarieerd gebied in de Rupelvallei, waarbij ook het gebruik van verschillende plantenboeken aan bod komt. Meebrengen: laarzen, loop, flora's, lunchpakket met drank.

**Zondag 17 april 2011
VLAAMSE ARDENNENDAG**

■ **RO: Voorjaarsflora in Bois Joly.** Gids: Patrick Alexander, tel. 055/20.71.23. Samenkomst om 14u aan de achterkant van het nieuwe kerkhof van Ronse in de Hogerluchtstraat. Meebrengen: Het steil terrein met grote variatie in hoogtelegging vraagt om stevige wandelschoenen of laarzen, ook een verrekijker is nuttig. Einde omstreeks 17u.

■ **ZV: Instapcursus 'Natuur voor groentjes', activiteit 1:** Vlaamse Ardennendag. Info: Vincent Decroock, tel. 0498/10.95.39. Samenkomst aan de grote tent. Ontdekking van natuurgebieden via begeleidde wandelingen, kennismaking met studiegroepen en verenigingen uit de natuursector, enz. Einde om 17u.

Woensdag 20 april 2011

■ **ZV: Instapcursus 'Natuur voor groentjes', les 2:** Huis-, tuin- en keukennatuur. Info: Vincent Decroock, tel. 0498/10.95.39. Lesgever: Rita Van Stappen, coördinator van NEC De Pastorie. Samenkomst om 19u30 in NEC De Pastorie, Halleweg 15, 9520 Zonnegem (Sint-Lievens-Houtem). Natuur moet je niet ver zoeken. Rond onze eigen woning zit het vol verassingen. Kijk en tel mee! Hoe maak je van je eigen tuin een mininatuurreserveat? Hoe ga je om met onkruid en lastige beestjes? Einde om 22u30.

Zaterdag 23 april 2011

■ **ZV: Instapcursus 'Natuur voor groentjes', activiteit 2:** Speurneuzen in de tuin en op het natuurleerpad. Info: Vincent Decroock, tel. 0498/10.95.39. Lesgever: Rita Van

Stappen, coördinator van NEC De Pastorie. Samenkomst om 9u in NEC De Pastorie, Halleweg 15, 9520 Zonnegem (Sint-Lievens-Houtem). Met behulp van zoekkaarten inventariseren we de tuin van de oude pastorie van Zonnegem. Op een traject rond de pastorie worden 11 luister-kijk-doe-opdrachten uitgevoerd. Daarna kunnen de cursisten proberen in eigen tuin planten en dieren te benoemen. Einde om 12u30.

Zondag 24 april 2011

■ **GZ: Ochtendwandeling met aansluitend ontbijt door de Scheldemeersen en algemene vergadering.** Gids: Eddy Van Den Abeele tel 09/384.43.54 of 0474/62.20.52. Start om 5u30 aan Huize Adelgoed Omgangstraat in Zingem. Einde wandeling omstreeks 7u30. Meebrengen: laarzen, verrekijker, veldgidsen.

Paasmaandag 25 april 2011

■ **VA+ WMB: Gezinswandeling in de Maarkebeekvallei.** Gids: Johan Cosijn, tel. 055/30.98.10. Samenkomst om 14u aan de kerk van Maarke voor een natuurwandeling in de Maarkebeekvallei met speciale aandacht voor de voorjaarsbloei in het Eekhoutbos en het Longkruidbosje. De Maarkebeekvallei strekt zich uit over de gemeenten Oudenaarde, Maarkedal en Horebeke en is grotendeels gelegen op de noordelijke (steile) flank van de Maarkebeek en doet denken aan de landschappen van Valerius De Saedeleer. Einde om 17u. Meebrengen: stevig schoeisel of laarzen, verrekijker.

Woensdag 27 april 2011

■ **ZV: Instapcursus 'Natuur voor groentjes', les 3:** Achter de schermen van de natuur. Info: Vincent Decroock, tel. 0498/10.95.39. Lesgever: Jo Janssens, diensthoofd NME Oost-Vlaanderen. Samenkomst om 19u30 in PNEC De Kaaihoeve, Oude Scheldestraat 16, 9630 Meilegem (Zwalm). Hoe werkt de natuur? Het landschap van de Vlaamse Ardennen lezen en verbanden ontdekken. Aandacht voor habitats en biotopen. Einde om 22u30.

Donderdag 28 april 2011

■ **IWG: Spinnencursus, derde les: het zelf op naam brengen van spinnen.** Begeleiding: Bryan Goethals, tel. 055/60.35.09, bryan.goethals@telenet.be. Samenkomst om 20u in Kasteel Liedts, Parkstraat 4 te Oudenaarde. Einde omstreeks 22u.

Zaterdag 30 april 2011

■ **KBE: Werkdag in het bos t'Ename.** Begeleiders: Guido Tack, tel. 0474/90.02.30 en Pieter Blondé, 0488/36.22.79. Samenkomst om 9u en 13u30 aan de loods in de Braamhurgstraat 43 te Mater. 's Middags gratis soep en boterhammen met beleg voorzien. Elke laatste zaterdag van de maand is het verzamelen geblazen om vele klusjes te doen in het natuurreserveat Bos t'Ename. In de wintermaanden wordt er voornamelijk gekapt, in de zomermaanden voornamelijk gemaaid. Brandhout wordt verdeeld onder de deelnemers. Meebrengen: Hakmes/ bijl en/of motorzaag, werkhandschoenen, laarzen. Einde omstreeks 17u.

■ **PWG+SL: Plantendeterminatie en -inventarisatie in het Lozerbos (deel Waterhoek) te Lozere.** Tevens praktijkles deel 2 Cursus 'Planten leren kennen'. Gids: Henk Coudens, tel. 09/386.97.11. Samenkomst om 14u op de parking van de Zandvlooi. Determinatie en inventarisatie van bos met kwelzones. Einde om 17u. Meebrengen: laarzen, flora, evt. loop.

■ **NWB + VA: Plantenstudiedag 'Pays des Collines'.** Gids: Erik Cooman, tel. 069/66.15.60. Samenkomst aan de kerk van Grand Monchaut (ten zuiden van Ellezelles) te 9u. Einde om 17u. De ganse dag planteninventarisatie in kmhok F3.11.44, met voorjaarsflora in zuur bos, bronbeken, weiland en akkers, waarbij ook het gebruik van verschillende plantenboeken aan bod komt. Meebrengen: laarzen, loop, flora's, lunchpakket met drank. Voor kostendelend vervoer vanuit onze regio contacteer Karel De Waele, tel. 09/386.45.60. Aansluiten voor een halve dag is ook mogelijk (indien enkel in de namiddag best een telefoontje naar GSM 0474/77.82.76 om te weten waar men ons kan vervoegen).

**WEBSITES
WEBAPPLICATIES
GRAFISCH ONTWERP
FOTOGRAFIE
DVD**

exponent.be

Wortegemstr. 7 9771 Nokere 09 383 64 25 welcome@exponent.be www.exponent.be

**Boomkwekerij
DE BOCK LV**

Wij zijn specialisten in

*Sierheesters, Rozen, Bamboes,
Vaste planten, Coniferen, Sierbomen,
Haagplanten, Fruitbomen.*

Pelikaanstraat 89
9700 Oudenaarde - Nederename

Tel: 055/30.24.80 (bedrijf)
Fax: 055/31.35.83

Office Partners

méér dan complete kantoorinrichting

**gratis catalogoog
& info folder
professioneel advies op maat**

<http://www.officepartners.be>
e-mail: officepartners@skynet.be

Doornikstraat 8 - 9700 Oudenaarde
Tel: 055/30.41.13 - Fax: 055/30.91.13

Polet Accountancy bvba

Boekhouding - Fiscaliteit - BTW

Eenmanszaken - Vennootschappen

Pascal Polet

Meiweg 30, 9870 Zulte

Tel: 056/61.53.27

Fax: 056/61.79.01

Gsm: 0476/44.90.91

E-mail: polet.accountancy@skynet.be

De Zonnebloem

*Al meer dan 25 jaar vind je bij ons
alles voor een gezonde levenswijze*

**Het grootste gamma biologische voeding in de streek
massa's alternatieve en fair trade geschenkartikelen**

**Steeds 10 % korting voor NP-leden
op het ruimste aanbod natuurstudieboeken**

Kom eens gezellig snuisteren in de Parkstraat 25, 9700 Oudenaarde
Tel. 055/31.64.30 de.zonnebloem@skynet.be www.bioshop.be

TUINAANLEG EN -ONDERHOUD

**alle snoeiwerken
ook verlagen van bomen**

MICHAEL BEKAERT

Ganzendam 9 - 9890 Vurste
Tel: 0497/43.01.79

LE ROY RINASSUR BVBA

Warandestraat 17, 9810 Nazareth
Tel: 09/385.44.60 - 09/385.61.32
e-mail: leroy@rinassur.be

verzekeringmakelaar nr. 13839

**ALLE BELEGGINGEN - LENINGEN
VERZEKERINGEN**

P.V.S.
electronic
developments
b.v.b.a.

ELEKTRONICA
ontwerp - productie - repair

+ **ZAKLAMPEN** www.pvsed.com/zaklampen

voor alle inlichtingen:
info@pvsed.com of 055/49.60.12
Neerstraat 28, 9636 Nederzwalm. BE 866.983.228

**Uw reclame in Meander bereikt 2300 leden-gezinnen in de regio
Vlaamse Ardennen plus en 230 sympatisanten over gans Vlaanderen
Geïnteresseerd? Contacteer voor meer inlichtingen één der redactieleden (zie colofon)**

Bijzondere vogelwaarnemingen september-november

Dimitri Van de Populiere

Op de herfst zit menig vogelkijker te wachten. De najaarstrek kan namelijk elk moment in alle hevigheid losbarsten. Grote groepen vogels doorkruisen ons luchtruim op weg naar ander en beter. Zo stond o.a. 17/10 met stip genoteerd in de agenda van velen. Verwacht werd dat er dan een gigantische groep roofvogels, die eerder die week op 1 dag in Falsterbö, Zweden, alle records aan diggelen had gegooid, bij ons zou passeren. Op 17/10 werd op veel plaatsen in Vlaanderen het buizerdrecord verbroken met duizelingwekkende dagtotalen per telpost. We mochten deze periode ook enkele zeldzame gasten verwelkomen zoals een **Zwarte ibis**, **Ortolaan**, **Witkopstaartmees** en een tweede **Slangenarend** voor de regio.

Futen tot eenden

Purperreiger

foto: Paul Vandenbulcke

Kuifduiker: 14/11: Oudenaarde, Donk: 2ex. (BHE). **Aalscholver:** vanaf 22/09 werd gedurende de hele periode te Nazareth, Callemoeie een gekleurringd exemplaar waargenomen dat geringd werd in Fredrikstad, Noorwegen. **Grote zilverreiger:** gedurende de hele periode werden 25 waarnemingen gedaan van deze reiger, wat behoorlijk veel is. Grootste groep: 28/11 Petegem, Langemeersen: 4ex. (BHE) en Nazareth, Callemoeie: 4ex. (NGE). **Purperreiger:** 5/09: Boekel: 1ex over (LNE). **Ooievaar:** Er kwamen 14 waarnemingen binnen uit de Leie-vallei die wellicht betrekking hadden op

de vrij rondvliegende populatie uit de Brielmeersen. Overige waarnemingen: 23/09: Oudenaarde, Scheldemeersen: 3ex over (NGE); 27/09: Sint-Denijs-Boekel: 9ex over (GGO); 10/10 Erwetegem: 10ex (DDC). **Zwarte ibis:** 4/11: Nederename, Put VDM: 1ex (NGE). **Kolgans:** 17/10: Kruishoutem, Zijldegemkouter: 1ex over (TT VWG); 17/11: Kruishoutem, 1ex over (LDS); 28/11: Kruishoutem, Zijldegemkouter: 20ex over (GCO). **Grauwe gans:** 10/11: Dit was een enorm goede trektag voor deze soort. Gespreid over de regio werd op die dag een totaal aantal van 7500ex ingegeven, verspreid over Ronse, regio Oudenaarde, Zottegem, Kruishoutem en Astene. **Eider:** 1/09: Nazareth, Callemoeie: 1ex (NVW).

Roofvogels

Visarend: 25/09 en 28/09: Wannegem-Lede, 1ex over (GCO). **Slangenarend:** 5/09: Bachte-Maria-Lerne, Bos van Ooidonk, 1ex (IST). **Rode wouw:** 5/10: Striijen en Erwetegem: 1ex over: (LNE, HHA); 10/10: Ronse: 1ex (KLE); 16/10: Eke: 1ex (LVM); 8/11: Kruishoutem: 1ex (PTA); 14/11: Welden: 1ex (DDG); 20/11: Wortegem: 1ex (GCO). **Bruine kiekendief:** 21 waarnemingen kwamen binnen. Grootste groep: 17/09: Petegem, Langemeersen: 3ex (NGE). **Blaauwe kiekendief:** 10/10: Wannegem-Lede: 1ex (MVV); 16/10: Eke: 1ex (LVM); 29/10 Wannegem-Lede: 1ex (GCO); 31/10: Ronse: 1ex (DVE); 4/11: Heurne, Dal: 1ex (DVDP); 23/11: Zulzeke: 1ex (NDS); 27/11: Nokere, 1ex (LKI) en Gavere: 1ex (LDM); 28/11: Boekel: 1ex (LNE). **Buizerd:** 17/10: Kruishoutem: toptrekteldag met 83ex en een gemiddelde van 12ex per uur (TT VWG). **Wespendief:** 1/09: Eke: 1ex (LVM); 2/09: Ronse: 1ex (DVE); 5-11-18/09: Bos t'Ename: 1-4-1ex (GTA); 11/09: Deinze: 1ex (NGE); 27/09 en 29/09: Wannegem-Lede: 1ex (GCO); 30/09: Bos t'Ename: 1ex (SDH). **Havik:** 13/09: Bos t'Ename: 1ex (GTA); 24/09: Oudenaarde: 1ex (NGE); 27/09: Ronse, Bois Joly: 1ex (DVE); 8/10: Kwaremont: 1ex (NDS). **Slechtvalk:** Er kwamen 22 waarnemingen binnen, verspreid over Nukerke, Berchem, Zingem, Deinze, Ronse, Welden, Oudenaarde, Petegem, Kruishoutem, Petegem-Leie en Ruin. **Smelleken:** 16/10: Oudenaarde: 1ex (NGE); 21/11: Oudenaarde, Donk: 1ex (DDG).

Rallen tot stern

Kwartel: 3/09: Huise, Kouters: 1ex (GCO). **Kraanvogel:** 25/09: Astene: 22ex (FRA); 18/11: Eke, De Ratte: 7ex (LVM). **Goudplevier:** 25/10: Wannegem-Lede: 1ex (GCO). **Bonte strandloper:**

11/09: Heurne, Akker: 2ex (BHE); 30/09: Nazareth, Callemoeie: 1ex (BDE); 7/11 tot 11/11: Nazareth, Callemoeie: 1ex (BDE,NGE). **Bosruiter:** 20/09: Nazareth, Callemoeie: 1ex (GCO). **Rosse grutto:** 12/09: Ronse: 2ex over (DVE). **Wulp:** 11-17/10: Bachte-Maria-Leerne: 2-7ex (IST); 22/11: Bachte-Maria-Leerne: 6ex (PVH); 28/11: Eine, Snippenwei: 1ex (DDG); 30/11: Ruien: 1ex (TLI). **Houtsnip:** 20/11: Ruien, Kluisbos: 1ex (PVDK); 21/11: Mater: 1ex (GTA); 23/11: Middenloop Zwalm: 1ex (CJA); 26/11: Bos t'Ename: 1ex (PBL); 28/11: Ronse, Tombele: 2ex (DVE); 30/11: Ruien, 1ex (TLI). **Bokje:** 1-7-15/11: Oudenaarde, Industrierrein Coupure: 3ex (NGE,GGR,LVL); 11/11: Eine, Snippenwei: 6ex (DDG); 27/11: Nederename, Put VDM: 2ex (DDG). **Kokmeeuw:** Opmerkelijk verhaal van een jonge Kokmeeuw wiens ring werd afgelezen op 3/11 te Nazareth, Callemoeie. De vogel werd in juni 2010 geringd nabij Sint-Petersburg als pullus. (NGE). **Zwartkopmeeuw:** van 1/11 tot 28/11: Nazareth, Callemoeie: slaappleats: max. 3ex (NGE). **Zilvermeeuw:** 12/11: Nazareth, Callemoeie: Scandinavische ondersoort *argentatus*: 1ex (NGE). **Geelpootmeeuw:** 5/09: Asper, Sluis: 1ex (ADV); 12/09: Eine: 1ex (NGE); van 6/10 tot 30/11: Oudenaarde, Donk: slaappleats: max 4ex (NGE); van 24/10 tot 28/11: Nazareth, Callemoeie: slaappleats: max 4ex. (NGE). **Pontische meeuw:** van 4/09 tot 10/10: Deinze: 1ex (NGE, DVDP, DDG); van 24/10 tot 29/11: Nazareth, Callemoeie: slaappleats: max 3ex (NGE). **Grote mantelmeeuw:** 10/11: Oudenaarde, Donk: 1ex (NGE); 27/11: Nazareth, Callemoeie: 1ex (NGE). **Zwarte stern:** 11-12/09: Nazareth, Callemoeie: 1ex (NGE,DDG,WSI).

Duiven tot lijsters

Ransuil: 9/09: Sint-Maria-Horebeke: 1ex (GGR); 2/10: Kruishoutem, Zijldegemkouter: 1ex (TT VWG); 12-13/10: Eine: 1ex (AVB); 29/10: Welden: 1ex (GGR). **Velduil:** 10/11: Wannegem-Lede: 1ex (GCO). **Kerkuil:** Er kwamen 11 waarnemingen binnen. **Gierzwaluw:** 30/09: Wannegem-Lede: een laat ex. (GCO). **Kleine bonte specht:** 1/09: Ronse, Pyreneeën: 1ex (DVE); 5/09: Bos t'Ename: 1ex (GTA); 9/10: Zingem, Put VDM: 1ex (DVDP), 14/10: Ronse: 1ex (DVE); 15/11: Zingem, Peter Bulck: 1ex (ADV). **Boomleeuwrik:** 14 waarnemingen. Grootste groep: 27/09: Ronse, Bois Joly: 4ex (DVE). **Veldleeuwrik:** 17/10: Kruishoutem, Zijldegemkouter: 652ex (TT VWG). **Huiszwaluw:** 16/11: Oudenaarde: een van de 3 laatst geziene ex. van België! (NGE). **Waterpieper:** 28 waarnemingen. Grootste groep:

26/11: Berchem, Paddenbroek: 29ex (NDS). **Boompieper:** 1/09: Ronse, Pyreneeën: 1ex (DVE); 5/09: Bos t'Ename: 1ex (NVE); 10/09: Oudenaarde: 1ex (NGE); 13/09: Zingem: 1ex (DVDP); 23-29/09: Wannegem-Lede: 4-2ex (GCO). **Pestvogel:** Van eind oktober tot begin november was er een kleine invasie van deze soort in Vlaanderen. Ook in onze regio werden ze gezien. 20/10: Ronse, 1ex (DVE); 25/10: Wannegem-Lede: 1ex (GCO). **Gekraagde roodstaart:** 3/10: Ronse, Pyreneeën: 1ex (DVE); 17/10: Welden: 1ex (JGL). **Tapuit:** van 1/09 tot 24/10 kwamen 18 waarnemingen binnen. Grootste groep: 5/09: Bevere: 6ex (GCO). **Paapje:** 1/09: Ronse, Pyreneeën: 1ex (DVE); 3-5/09: Kruishoutem, Zijldegemkouter: 1-8ex (GCO); 5/09: Bos t'Ename: 1ex (NVE); 5-7/09: Wannegem-Lede: 1-6ex (GCO); 5/09: Eine, Marolle: 1ex (GCO); 5/09: Nokere: 2ex (LKI); 5/09: Meilegem: 1ex (MRE); 28/09: Eine, Doorn: 2ex (GCO). **Roodborsttapuit:** 24/11: Deinze: 1ex (VLO, KVE). **Beflijster:** 29/09: Wannegem-Lede: 1ex (GCO); 13/10: Wannegem-Lede: 1ex (GCO); 24/10: Ronse: 1ex (DVE).

Zangers tot vinken

Witkopstaartmees

foto: Gerard Mornie

Rietzanger: 4/09: Boekel, Perlinckbeekvallei: 2ex ringvangst (CNU,LVM). **Cetti's zanger:** 7/09 tot 28/11: Zingem, Weiput: geregeld 1ex (DVDP, BDE, DDG,ADV,LME); 18/09: Zingem, Put VDM: 1ex (ADV); 18/09: Ruien, Centrale: 1 ringvangst (TLI); 21/09: Munkzwalm: 1ex (JVV); van 30/09 tot 14/11: Eke, Waterzuiveringsinstallatie: 1ex (TMA, LVM); van 5/10 tot 18/11: Eke, De Ratte: 1ex (TMA, LVM); 7/10: Zingem, Meerskant: 1ex (DDG); 14/11: Petegem, Langemeersen: 1ex (ADV). **Spotvogel:** 4/09: Boekel, Perlinckbeekvallei: 1 ringvangst, een van de laatste ex van het jaar (CNU, LVM). **Vuurgoudhaan:** 28/09: Eke: 1ex (DDG);

1/11: Wortegem, Spitaelsbossen: 2ex (YFE) en Nazareth, Hospicebossen: 1ex (NGE); 29/11: Ronse: 2ex (DVE). **Zwarte mees:** Grote influx vanaf begin september. In totaal kwamen 116 waarnemingen binnen. Grootste groep: 17/09: Oudenaarde: 25ex (NGE). **Kuifmees:** 23 waarnemingen uit Ronse, Nazareth, Zottegem, Wortegem en Lozer. **Matkop:** 25 waarnemingen uit Ruien, Ronse, Oudenaarde, Welden, Berchem, Meilegem, Ename en Zingem. **Witkopstaartmees:** Vanaf november werden er opmerkelijk veel waarnemingen gedaan van deze zeldzame ondersoort van de gewone Staartmees in Vlaanderen. Ook bij ons werden ze gezien. 15/11: Petegem, Langemeersen: 2ex (NGE); 22/11: Deurle: 3ex (PVH). **Baardman:** 10/10: Berchem, Paddenbroek: 34ex (TLI). **Buidelmees:** 15/11: Petegem, Langemeersen: 2ex (NGE). **Vink:** 26/10: Berchem, Paddenbroek: hevige trek: 800ex op 2 uur (NDS). **Barmsijs spec.:** 25/10: Ronse, Pyreneeën: 3ex (DVE); 26/10: Wannegem-Lede: 13ex (GCO); 1/11: Wannegem-Lede: 1ex (GCO); 5/11: Nederename, Put VDM: 1ex (DVDP); 16/11: Wannegem-Lede: 1ex (GCO). **Kleine barmsijs:** 21/11: Berchem, Paddenbroek: 2ex (TLI). **Goudvink:** 1/11: Bos t'Ename: 1ex (LME); 28/11: Ronse: 1ex (DVE); 29/11: Ronse, Bois Joly: 1ex (DVE). **Appelvink:** 3/09: Strijpen: 1ex (CNU); 10-17/10: Ronse: 1-3ex (DVE); 18/10: Strijpen: 1ex (CNU); 21-25-26-27/10: Ronse: 1-1-1-2ex (DVE); 29/10: Oudenaarde: 1ex (NGE); 15/11: Strijpen: 1ex (CNU); 18-24/11: Ronse: 1-3ex (DVE). **Kruisbek:** Er kwamen 21 waarnemingen binnen. Grootste groep: 23/09: Wannegem-Lede: 14ex (GCO) en 8/10: Wortegem: 14ex (NDS). **Ortolaan:** 29/09: Wannegem-Lede: 1ex (GCO). **Geelgors:** van 1/09 tot 24/11: Ronse, Pyreneeën: max. 105ex (DVE); 27/11: Mater: 1ex (LVL); 28/11: Brakel, Burreken: 14ex (LVL); 29/11: Ronse, Bois Joly: 12ex (DVE).

Dank aan alle waarnemers

L. Baekelandt, P. Blondé, G. Colembie, D. Decleyre, B. Deduytsche, D. De Groote, D. Dekeukeleire, L. De Muynck, F. Descamps, L. De Schamphelaere, Niels Desmet, N. Desmet, R. Desmet, D. De Sutter, A. Devos, S. D'Haeyer, Y. Feryn, N. Geiregat, J. Glibert, G. Groenez, H. Haustraete, B. Heirweg, C. Jacobs, L. Kinds, K. Lepa, T. Lietaer, V. Lootens, T. Mathys, J. Meeus, L. Menschaert, L. Neuyens, C. Nuyens, F. Rempelbergh, M. Reygaert, U. Sansen, W. Simoens, I. Steenkiste, G. Tack, K. Tack, P. Tack, X. Termonia, B. Tytgat, A. Van Braeckel, P. Van de Kerckhove, E. Van Den Abeele, P. Vandenbulcke, D. Van de Populiere, L. van der Linden, M. Vander Vennet, N. Vanermen, P. Van Herp, L. Van Merris, J. Van Vliet, N. Van Wassenhove, K. Verhoeven, D. Verroken, A. Wandels, M. Willems, W. Windels

Waar moet je heen met je waarnemingen?

Bezoek <http://www.vwg-vlaamseardennenplus.be/> en gebruik dan de nationale module van waarnemingen. be. Heb je nog geen log-in? Dan kan je er daar een aanmaken!

Van golvende stam tot dure viool

Jo Buysse

Wie wandelt in een oud beukenbos of beukendreef komt onder de indruk van de statigheid die uitgaat van die reuzen. Mij overvalt ook een gevoel van ontzag in de schaduw van die kolossen waarvan sommige misschien wel geboren zijn in de achttiende eeuw. Ik stel me dan voor dat de boom waarvoor ik

BYNOLYT
KOWA
LEICA
NIKON
STEINER
SWAROVSKI
ZEISS

Speciaalzaak voor optische instrumenten

alle merken

speciale condities voor Natuurpuntleden
demonstraties op aanvraag

optiek
Van
mmeslaeghe

Nederstraat 20, 9700 Oudenaarde
0311801 • optiek@vanommeslaeghe.be
www.vanommeslaeghe.be

foto: Jo Buysse

sta persoonlijk nog Maria Theresia moet hebben geprezen en later Napoleon zal hebben vervloekt. De stam draagt niet zelden ook tekenen van andere opmerkelijke feiten uit de geschiedenis zoals van de liefdesband tussen 'J en M' in 1773, waarvan

het toegevoegde hartje getuigt, of gewoon van de passage van 'P' in 1950. Het wordt allemaal gekerfd in de gladde beukenstam die daarvoor uiterst geschikt bevonden wordt.

Een gladde stam is inderdaad kenmerkend voor de Beuk. Maar kijk goed uit, sommige stammen vertonen langs één zijde een merkwaardige golving (zie foto hierboven), een beetje zoals zandribbels dat doen op het strand. Dat komt omdat de onderliggende houtvezels niet strak rechtdoor lopen maar dat golvend doen, en de schors van de Beuk is zo dun dat je het verschijnsel gemakkelijk opmerkt. Wat die golving van de houtvezels veroorzaakt weet niemand precies.

Onze Beuk is met zijn fraaie stam zeker een sieraad in bos of dreef maar eens gekapt is hij helaas veel minder waard dan zijn gladde buur. Zijn planken zijn minder sterk en het hout heeft ook geen bijzondere decoratieve waarde. Dus staat hem geen tweede leven als parketvloer of trap te wachten, wel een miserabel einde als ordinair, zij het goed brandhout.

Anders is dat bij de Gewone esdoorn (en nog andere esdoorns). Als daarin golvende houtvezels worden ontdekt kan de vinder heel tevreden zijn. De waarde van zulke boom stijgt namelijk spectaculair. Helaas, (of gelukkig voor de boom), is dit kenmerk van buitenaf niet te zien wegens de vele schubben en schilfers op de stam. Het wordt maar zichtbaar als een deeltje van de schors weggesneden wordt. Eén op dertig tot veertig esdoorns zou de eigenschap hebben.

Maar wat is het waardoor zo'n boom plots een buitengewone waarde krijgt? We kunnen hier wijzen

naar violen, cello's en contrabassen...

Voor de bouw van violen worden verschillende houtsoorten gebruikt. De bovenzijde van de kast bijvoorbeeld (het bovenblad) wordt gesneden uit het hout van de Fijnspar (vurenhout) omdat dit licht en soepel is en een goede geleider van de trillingsgolven. Ook tropisch ebbenhout wordt gebruikt voor sommige onderdelen omwille van de hardheid en omdat het zeer dicht en fijn van nerf is. Zo is de 'toets' meestal uit ebbenhout, dit is het deel bij strijkinstrumenten, waartegen de vingers de snaren drukken. Het grote voordeel is dat ebbenhout niet 'werkt', dus niet inkrimpt of uitzet bij temperatuurverschillen.

Maar voor het achterblad en nog andere onderdelen van voorname strijkinstrumenten gebruikt men al sinds ongeveer de jaren 1600 esdoornhout. Dit is witgelig met een zachte zijdeglans, hard en veerkrachtig en laat zich goed bewerken. De beroemde vioolbouwer Antonio Stradivarius (1644-1737) gebruikte het al voor de rugzijde en de 'krul' van zijn violen. Vroeger was populierenhout of lindenhout gebruikelijk.

Nu maakt het voor de akoestische eigenschappen van een viool niets uit of het esdoornhout rechte dan wel gebogen houtvezels heeft. Maar golvende vezels doen de achterkant van de viool 'vlammen' (zie foto hieronder) waardoor het instrument prachtig oogt en meteen ook gevoelig in prijs stijgt.

Hoe gaat men nu tewerk bij de fabricage van een vioolrug? Uit een stuk esdoornstam worden eerst rondom wiggen gezaagd, zo dat de snede van elke wig uit het centrum van de stam komt. Als men nu twee aangrenzende wiggen met de kopzijde aan elkaar lijmt bekomt men een plank waarin de golfbeweging van de houtvezel in linker- en rechterhelft symmetrisch doorloopt. Het spreekt voor zich dat daarna nog veel snij- en schaafwerk nodig is om uit die ruwe plank een mooi gevamd achterblad te maken. De naad van het lijmvlak zie je precies in het midden van de rug. Uiteindelijk krijgt het geheel zijn prachtige glans door het effect van verschillende vernislagen.

Dag van de Natuur in het Burreken

Filip Hebbecht

Naar goede jaarlijkse gewoonte ging de dag van de natuur op 17 november 2010 ook in 'Het Burreken' niet onopgemerkt voorbij.

De werkgroep 'Rondom Burreken' had van deze gelegenheid gebruik gemaakt om een aantal activiteiten te voorzien voor de hard werkende natuurliefhebbers. Een mix van jong en oud, man en vrouw, 10 dapperen, voelden zich dan ook aangetrokken door het programma en kwamen op deze werkdag af. Met de steun van het lokale 'Milieufront Omer Watzet' afdeling Maarkedal en met de zon erbovenop werd er flink doorgewerkt. Zo werd een monotone weide voorzien van een

...huisvuilstort ontdekt...

foto: Filip Hebbecht

mooie houtkant bestaande uit meidoorn, Zwarte els, Gelderse roos en Gewone es. Deze geeft nieuwe kansen aan insecten, vogels en zoogdieren om zich te voeden en voort te planten. Bovendien zal deze aanplant op die plaats zorgen voor een buffer tegen al te kwistig gebruikte pesticiden en meststoffen van de aanpalende akkers.

Op een andere locatie werd door een 2de groep een opruimactie opgezet. Door een toeval, het omwaaien van een majestueuze Beuk, werd een oud huisvuilstort ontdekt. De opruimactie kwam niets te vroeg want sluikestorters hadden er niets beter op gevonden om hier hun recent restafval te deponeren.

Na een verkwikkende middagpauze, rijkelijk voorzien van broodjes, soep en bier werd er naarstig verder gewerkt. Met vereende krachten werd het stort

verder afgegraven. Sommigen gingen als volleerde archeologen te werk om toch maar niets van het afval over het hoofd te zien. Anderen concentreerden zich op het grote werk. Een perfecte combinatie die ervoor zorgde dat de plek zo goed als opgeruimd werd achtergelaten. Een ideale habitat voor de 2 Vuursalamanders welke tijdens deze opgraving werden ontdekt.

Een woord van dank aan alle medewerkers voor de geleverde inspanning.

Dag van de Natuur in Machelen

Wim Bracke

Voor de tweede maal in drie jaar gingen wij tijdens de 'Dag van de Natuur' opnieuw aan de slag in de Bisdonkstraat in Machelen. Dit gebied bestond tot de Tweede Wereldoorlog vooral uit heide en bos, maar werd nadien in akkers omgezet. Enkel de bermen bleven over.

Met zo'n 30 actievelingen van MOW, JNM en

...aan de slag in Machelen!

foto: Eddy Vervynck

Natuurpunt werden bramen en wilgenopslag weggehaald. Marcel had ook een kettingzaag mee om grote struiken een kopje kleiner te maken. Wie nog meer energie had kon gaan plaggen. Twee jaar terug plagden wij hier ook, met succes. En net het open houden van deze bermen is zo belangrijk. Vooral de Struikheide profiteerde van de geplagde plekjes en kwam haar historische aanwezigheid benadrukken. Maar ook andere waardevolle

Even poseren

foto: Eddy Vervynck

planten zoals Fraai hertshooi, Stijve ogentroost, Echt duizendguldenkruid, Zandblauwtje, Pijpenstrootje en Tormentil zijn hier nog te vinden en bewijzen de rijkdom van deze bermen.

Omwille van die rijkdom gingen wij met de gemeente Zulte in overleg. Dit heeft intussen geleid tot de goedkeuring van een VLM-project in het kader van plattelandsontwikkeling en trage wegen, waarbij een infobord kan worden geplaatst. Voor de meest waardevolle berm wordt met de gemeente een beheerovereenkomst opgemaakt. Hierdoor zal Natuurpunt Deinze *plus* in de toekomst verder instaan voor het beheer van dit relict, een wegje van ongeveer 400 m lang en 10 m breed. In de ruimere omgeving zal het gemeentebestuur de trage wegen heraanleggen en de bermen trachten te verbreden. De Lange Dreef zal bovendien Zomereiken krijgen, die in breed verband zullen worden aangeplant. Op die wijze krijgt de historisch waardevolle vegetatie nieuwe kansen.

Succesvol natuurbeheer in Paddenbroek

**Werkgroep Kluisbergen Natuurpunt;
Milieufront Omer Wattez i.s.m. de
gemeente Kluisbergen**

Steeds meer mensen vinden hun weg naar het gemeentelijk natuurreservaat aan de Paddestraat te Berchem. Met de knuppelpaden en de brugjes is het gebied heel toegankelijk geworden.

Daar het moerasgebied heel vlug zou toegroeien

(verbossen) werden er grote grazers in losgelaten: 5 ezels en 3 roodbonte koeien (oud Vlaams ras). De ezels zijn van Filip en Annie De Graeve, de koeienzusjes van Natuurpunt. Deze dieren houden de wilgen, zeggen en distels onder controle. Van lente tot herfst hebben ze zelf heel weinig verzorging nodig.

Het zeldzame Moeraskruiskruid breidde uit, evenals de Dotterbloemen (grote, gele boterbloemen). In het gebied is een unieke waterpieperslaapplaats. Vogelringer Thijs Lietaer ving er o.a. een Rietgors uit Zweden. De ringactiviteit voor het publiek op zondag 29 augustus was een succes! De populatie van de typische maar zeldzame Moerassprinkhanen deed het erg goed. Allemaal kleine succesjes door het beheer.

Vlot koeien in de kraal gelokt... f: Peter Vandekerckhove

De werkploegen van LAVA vzw. en van de gemeente Kluisbergen zorgden ook voor maai- en kapbeheer, waarvoor dank.

Op vrijdag 5 november 2010 werden de 3 koeien gelokt met vers hooi in de kraal. Koeienfluisteraars Lieve en Bieke Van Steenbrugghe en Natuurpuntboer Norbert Desmet deden dit voortreffelijk. De hele winter verblijven de koeien in de Natuurpuntstal te Ename.

Conservators: Norbert Desmet, Thijs Lietaer en Peter Vandekerckhove.

Hoe vogels voederen in de winter?

Nuttige informatie vind je op:

- http://www.natuurpunt.be/nl/biodiversiteit/vogels/hoe-en-wanneer-voeder-je-vogels_640.aspx.
- <http://www.vogelbescherming.be> en ga dan door via 'informatiecentrum' naar 'voeren van vogels'.

Instapcursus 'Natuur voor groentjes'

Natuurpunt Zwalmvallei presenteert in het voorjaar een geweldige cursus. De medewerkers van de afdeling werken samen met Natuurpunt Educatie, PNEC De Kaaihoeve en NEC De Pastorie aan een interactieve en wervende instapcursus voor natuurliefhebbers. In 5 unieke lessen en evenveel excursies laten de lesgevers al hun enthousiasme op je los. Je wordt ondergedompeld in de wondere wereld van onze wilde dieren en planten en je bezoekt verschillende natuur(punt)gebieden uit de regio, van Volkegem tot Zonnegem. Met actuele thema's als klimaat, biodiversiteit en duurzaamheid nemen we zelfs even een kijkje over de grenzen maar niet zonder praktische tips voor huis en tuin. Om deel te nemen is geen voorkennis vereist, maar wel een hoge reactiesnelheid.

Info en inschrijvingen: Vincent Decroock, tel. 0498/10.95.39 of vincent.decroock@fulladsl.be. Vijf lessen op woensdag 6 april, 20 april, 27 april, 4 mei en 18 mei van 19u30 tot 22u30 in PNEC De Kaaihoeve, Oude Scheldestraat 16, 9630 Meilegem (Zwalm). De les op 20 april gaat door in het NEC De Pastorie, Halleweg 15, 9520 Zonnegem (Sint-Lievens-Houtem). Vijf activiteiten op zondag 17 april en zaterdag 23 april, 7 mei, 14 mei en 21 mei. Beginuur en plaats worden vooraf meegedeeld. De prijs bedraagt 50 euro voor leden en 60 euro voor niet-leden. Storten op BE57 9201 0163 2135 van Natuurpunt Zwalmvallei, L. Roelsstraat 5 te Zottegem. Er kunnen geen opleidingscheques meer aanvaard worden.

Inhoud

Les 1: Natuur op mensenmaat. Waarom is natuur belangrijk? Hoe kijken we naar de natuur? Hoe ziet die wereld van natuurbehoud er uit?

Activiteit 1: Bezoek aan de Vlaamse Ardennendag. Ontdekking van natuurgebieden via begeleide wandelingen, kennismaking met studiegroepen en verenigingen uit de natuursector en nog zoveel meer.

Les 2: Huis- tuin- en keukennatuur. Natuur moet je niet ver zoeken. Rond onze eigen woning zit het vol

De Kaaihoeve

foto: Heemkundekring Zwalm

verrassingen. Kijk en tel mee! Hoe maak je van je eigen tuin een mininatuurreservaat? Hoe ga je om met onkruid en lastige beestjes?

Activiteit 2: Speurtochten in de tuin en op het natuurleerpad. Met behulp van zoekkaarten wordt de tuin van de oude pastorie van Zonnegem geïnventariseerd. Op een traject rond de pastorie worden 11 luister-kijk-doe-opdrachten uitgevoerd. Daarna kunnen de cursisten proberen in eigen tuin planten en dieren te benoemen.

Les 3: Achter de schermen van de natuur. Hoe werkt de natuur? Het landschap van de Vlaamse Ardennen lezen en verbanden ontdekken. Aandacht voor habitats en biotopen.

Activiteit 3: Beheerwerken in de Steenbergse Bossen. De cursisten steken de handen uit de mouwen in het natuurgebied. De werken worden afgewisseld met duiding en gezellige rustpauzes.

Les 4: Natuur, daar wordt aan gewerkt. Waarom en hoe natuur beheren? Hoe werd de natuur vroeger beheerd en wat zijn de discussiepunten in het natuurbeheer?

Activiteit 4: Fietstocht met blik op het landschap. Een rustige fietstocht brengt de cursisten in contact met de diverse landschappen, habitats en biotopen van de Vlaamse Ardennen en hun kenmerken.

Les 5: Een blik geopend op de wereld. Biodiversiteitscrisis, voedselzekerheid en klimaatwijziging. Wat betekent duurzame ontwikkeling en hoe vinden we kleine oplossingen voor de grote problemen?

Als je woont buiten de regio Vlaamse Ardennen plus kun je Meander in 2011 blijven ontvangen mits storting van 7,5 euro op rek. nr. 390-0621301-71 van Arsène en Yvette Benoot, Gampelaerredreef, 67, te Deinze; tel: 09/386.38.95.

Vernieuwde website VA-plus

Neem eens een kijkje op de vernieuwde website van NP VA+ (zie www.vlaamseardennenplus.be). Webmaster: dominiek.decleyre@telenet.be

Activiteit 5: Duurzame dag. Hoe proberen mensen uit onze omgeving een persoonlijke oplossing te geven voor de grote problemen?

Cursus Planten voor beginners

Ingericht door NP Vlaamse Ardennen, Plantenwerkgroep VA+, Werkgroep Maarkebeekvallei i.s.m. Natuurpunt Educatie.

Deze cursus gaat door in de parochiezaal van Etikhove, Nederholbeekstraat 30, te 9680 Maarkedal.

Theorielessen gaan door op vrijdag **1 en 8 april** 2011 van 19u30 tot 22u30. Lesgever: Hans Vermeulen (Natuurpunt Educatie).

Praktijklessen (excursies)

- **Zaterdag 9 april** 2011 van 14u00 tot 17u. Afspraak aan de kerk van Maarke (kruispunt Maarkeweg-Kokerelle), Maarkedal (Maarke). Eeckhoutbos en omgeving. Lesgever: Hans Vermeulen (Natuurpunt Educatie).

- **Zaterdag 30 april** 2011 van 14u00 tot 17u. Afspraak op de parking van de Zandvlooi, Passionistenstraat 48, Kruishoutem (Lozer). Lozerbos. Plantenwerkgroep VA+.

Bosanemenen

foto: Jeannine Tassyns

- **Zaterdag 7 mei** 2011 van 14u00 tot 17u. Afspraak op de parking Administratief Centrum Valerius De Saedeleer, Nederholbeekstraat 1, Maarkedal (Etikhove). Longkruidbosje Ladeuze en omgeving. Lesgever: Hans Vermeulen (Natuurpunt Educatie).

- **Woensdag 25 mei** 2011 van 19u00 tot 22u. Afspraak aan de kerk van Kwaremont (Kwaremontplein), Kluisbergen (Kwaremont). Feelbos-Kalkoven. Plantenwerkgroep VA+.

- **Woensdag 8 juni** 2011 van 19u00 tot 22u.

Afspraak aan de kerk van Michelbeke (Kerkweg), Brakel (Michelbeke). Mijnerwerkerspad te Michelbeke. Plantenwerkgroep VA+.

- **Zaterdag 18 juni** 2011 van 14u00 tot 17u. Afspraak aan de kerk van Schorisse (kruispunt Zottegemstraat-Essestraat), Maarkedal (Schorisse). Schamperij-Planterij en omgeving. Lesgever: Hans Vermeulen (Natuurpunt Educatie).

- **Woensdag 22 juni** 2011 van 19u00 tot 22u. Afspraak aan de kerk van Heurne (Heurnestraat), Heurne (Oudenaarde). Heurnemeersen te Heurne. Plantenwerkgroep VA+.

Inschrijven kan tot 18 maart door storting van 30 euro per persoon (Natuurpuntleden) of 45 euro per persoon (niet leden) op rek. 001-5483165-25 van Natuurpunt Vlaamse Ardennen, Berkenstraat 15, 9680 Maarkedal met vermelding van 'Cursus Planten' en het aantal personen. In het cursusgeld is de syllabus inbegrepen. Tijdens de cursus zal de sleutel 'Sleutelen met planten' vrijblijvend aan de cursisten worden aangeboden aan 10 euro.

Info: Johan Cosijn, Natuurpunt Vlaamse Ardennen, tel. 055/30.98.10 en/of Sylvie Decoster, Plantenwerkgroep VA+, tel. 0472/25.43.10 of 055/30.25.89.

Basiscursus Natuurfotografie Oost-Vlaanderen

Plaats: Oost-Vlaanderen / Zonnegem Gemeentelijke kleuterschool de Zonnevlier, Gentsestraat 40, 9520 Zonnegem i.s.m. Regionaal Landschap Vlaamse Ardennen en Natuurpunt Vlaamse Ardennen plus.

Wanneer: Woensdag 16, 23 en 30 maart en 6 april (binnenlessen 19u30 - 22u30), zondag 3 april (buitenactiviteit 6u30 - 12u).

Prijs: 85 euro op 404-3076041-29 t.a.v. CVN.

Info: CVN Oost-Vlaanderen, Pieter Blondé, pieter.blonde@c-v-n.be of 055/33.54.49. Basis over natuurfotografie: belichting, techniek, compositie, materiaal en ethiek. Digitale fotografie: basis van de digitale fotografie, camera-instellingen, workflow, opslag, kalibratie. Dieper ingaan op specialiteiten in natuurfotografie, met vooral aandacht voor macro-, tele- en landschapsfotografie. Praktijkoefening waar de opgedane theorie wordt uitgetest in de natuur. Bespreking van opnamen uit de praktijkoefening en van meegebrachte recente beelden van de cursisten. Lesgever is natuurfotograaf Philip Vergeylen.

Nieuwe kansen voor de Maarkebeek

Johan Cosijn

In april 2009 ging met steun van de provincie Oost-Vlaanderen het project 'Gestroomlijnd landschap' van start. Dat project heeft als doel om het stroomgebied van de Maarkebeek en haar zijwaterlopen ecologisch te herwaarderen.

Verschillende maatregelen in en rond het watersysteem staan centraal. Vismigratielopen langsheen de Ladeuzemolen, Romansmolen, Ter Borgtmolen en Stampkotmolen moeten de vissen alle kansen geven om op zoek te gaan naar geschikte leefgebieden. Aan de Pauwelsbeek wordt een gecontroleerd overstromingsgebied aangelegd, dat het overtollige water kan bergen in geval van hevige regen.

'Gestroomlijnd landschap' stelt ook scherp op enkele problemen in de streek die niet rechtstreeks met het water in verbinding staan. Zo staan onder meer concrete maatregelen op stapel voor het realiseren van natuurverbindingen, bosuitbreidingen, agrarisch natuur- en landschapbeheer en landschapontwikkeling.

Vismigratieknelpunten wegwerken

Om zich voort te planten, voedsel te zoeken, geschikte rustplaatsjes te vinden,... moeten vissen vrij doorheen de waterlopen kunnen zwemmen om hun soort te laten voortbestaan. Maar daar knelt juist het schoentje: pompstations, stuwen, drempels en watermolens, die her en der in onze waterlopen aanwezig zijn, vormen voor vissen echte barrières. De vissen kunnen deze bouwwerken niet overbruggen of passeren.

Het Vlaamse Gewest heeft een prioriteitenkaart opgemaakt met de belangrijkste op te lossen knelpunten voor vismigratie. Het doel is om tegen 2015 zo'n 90 % van de meest waardevolle ecologische waterlopen vrij passeerbaar te maken voor vissen. Er zijn de komende jaren dan ook heel wat acties gepland op het gebied van vismigratie. De provincie Oost-Vlaanderen heeft haar initiatieven voor de komende jaren opgelijst in een Actieplan Vismigratie. Ook in het waterschap Bovenschelde-Zuid dragen verschillende organisaties en lokale

besturen hun steentje bij om vissen weer de vrije baan te gunnen.

Begin 2010 is de provincie gestart met de eerste bouwfasen van de vistrap aan de Driesmolen op de Molenbeek in Velzeke. Zo'n vistrap kan je nog het best vergelijken met een trap van stromend water, waarbij de vis steeds al zwemmend of springend kleine niveauverschillen in het water overbrugt.

Ook de Stampkotmolen, een ruïne van een watermolen op de Maarkebeek in Maarke-Kerkem, is voor vissen al jarenlang een niet te overbruggen barrière. Rekening houdend met de cultuurhistorische waarde van deze ruïne is het niet de bedoeling dat de restanten van het molenhuis en het waterval worden afgebroken. Daarom zal de provincie in 2010 starten met het ontwerpen van een vistrap op de linkeroever. Die zorgt ervoor dat de vissen voorbij de molen toch op zoek kunnen naar geschikte leefplaatsen. Terwijl tegelijkertijd het unieke landschap van de streek wordt behouden.

Vispaaiplaats dichtgeslibd

foto: Ludo Bauwens

Tot slot staat er ook een project in de steigers op de Pauwelsbeek, ter hoogte van de Broekestraat in Maarke-Kerkem. Om de vismigratie op de Pauwelsbeek te garanderen, gaf de provincie in 2009 al de opdracht tot het uitvoeren van een aantal werken, zoals het verwijderen van kleine bodemvalletjes, het vervangen van een overwelling door een brugje en het verhogen van het waterpeil in duikers onder de weg. Maar tussen de monding van de Pauwelsbeek in de Maarkebeek en Berg Ten Houte blijven er vandaag nog drie hindernissen over, ter hoogte van de Broekestraat. Een vistrap moet deze voor eens en altijd wegwerken. In het najaar van 2010 zouden de werken moeten begonnen zijn. De deputatie keurde nu de ontwerpplannen goed voor de bouw van de vistrap. Hierdoor zal een kwaliteitsvol leefgebied van

ruim vijf kilometer weer toegankelijk zijn. Begin 2011 zouden de werken van start gaan.

Vispaaiplaats Maarkebeek

De Maarkebeek en haar bovenlopen doorkruisen een belangrijk deel van het natuurgebied Maarkebeekvallei en stromen langs of door talrijke vallei- en bronbosjes. Dankzij de continue instroom van helder bronwater uit de omliggende hellingen is de waterkwaliteit tot op heden in de Maarkebeek en haar bovenlopen goed tot zeer goed. Bovendien vertonen de oevers op veel plaatsen nog interessante structuurkenmerken: holle oevers, meanders, oeverbeplanting. Dit alles zorgt ervoor dat er nog steeds een belangrijke populatie van zeldzame vissoorten in de Maarkebeek en haar bovenlopen aanwezig is. Eind 2006 werd zelfs een verdwenen vissoort met succes geherintroduceerd: de Kwabaal. Veertig jaar lang was deze vissoort uitgestorven in België. Door de herintroductie in de Maarkebeek is er

Overstroomde vispaaiplaats

foto: Johan Cosijn

hoop dat deze verdwenen vissoort binnenkort opnieuw tot onze inheemse fauna kan gerekend worden. De Kwabaal kwam ooit in bijna elke waterloop in Vlaanderen voor. Het is de enige kabeljauwsoort die in zoet water leeft en is gemakkelijk te herkennen aan die ene baarddraad op zijn kin. Hij kan in ideale omstandigheden tot een meter groot worden. En leuk om weten: een klassiek ingrediënt van de Gentse waterzooi. Maar door aanhoudende vervuiling en het uitdiepen en rechtekken van waterlopen, stierf de soort volledig uit in België. De paaitijd van de Kwabaal valt in de winter, in de periode december tot januari. Deze kabeljauw kweekt dan ook enkel bij zeer lage temperaturen. Het is pas bij een watertemperatuur van minder dan vijf graden dat eitjes en hom bij de ouderdieren tot rijping komen. Tijdens de voorbije

jaren werden duizenden jonge Kwabaaltjes uitgezet in de Maarkebeek en haar bovenlopen. Tijdens recente afvissingen is gebleken dat de uitgezette visjes al opgegroeid waren tot stevige knapen van dertig centimeter en meer. En nu nog maar hopen dat de natuur de rest doet en dat deze dieren erin slagen om zich ook voort te planten in de Maarkebeek en haar bovenlopen. Volledigheidshalve dient hier vermeld te worden dat ook Serpeling en Kopvoorn opnieuw werden uitgezet in de Maarkebeek.

Teneinde deze uitzonderlijke visfauna nog betere overlevingskansen te bieden werd in de eerste helft van juli een vispaaiplaats aangelegd langs de oevers van de Maarkebeek. Dit gebeurde aan de rand van Klein Eeckhout, een bebost perceel langs de Maarkebeek, in eigendom van Natuurpunt Vlaamse Ardennen en beheerd door de Werkgroep rond de Maarkebeekvallei. De natuurinrichtingswerken werden in de sterk verruigde oeverwal uitgevoerd waardoor er geen andere waardevolle natuurelementen in het gedrang kwamen. Vooraf werd uitgebreid overlegd met alle betrokken partijen zoals de waterloopbeheerder (Provincie Oost-Vlaanderen), de visserijbioloog van Oost-Vlaanderen van het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB) en de Bosgroep Vlaamse Ardennen tot Dender. De realisatie werd mogelijk gemaakt dankzij een éénmalige projectsubsidie van de Nationale Loterij die de bosgroep ontving via het ANB. Hiermee werd parallel aan de beek een geul aangelegd met talrijke structurelementen zoals holle oevers, ondiepe zones en steenpartijen. We zullen, samen met alle betrokken partijen, gedurende de komende maanden de verdere natuurlijke ontwikkeling van deze paaiplaats nauwkeurig opvolgen en waar nodig met kleine ingrepen bijsturen zodat deze optimaal kan bijdragen tot het behoud van de biodiversiteit in de Maarkebeek. En dat zal ook nodig zijn. Sedert de aanleg in juli is de Maarkebeek tot op vandaag reeds vier maal buiten haar oevers getreden. De vispaaiplaats werd zodoende reeds meermaals getest op haar deugdelijkheid. Bij de recentste overstroming in het weekend van 13 en 14 november, toen grote delen van ons land overstroomden, werd de nevengeul zodanig overspoeld en gevuld met slib (afgespoelde leem ten gevolge van de erosie op de hoger gelegen akkers) dat die helemaal toe zit. In het voorjaar van 2011 dienen zich grote aanpassingswerken aan. Wordt ongetwijfeld vervolgd.

Bronnen:

- De Bosbode, tijdschrift van de drie Oost-Vlaamse bosgroepen, jaargang 6, nr. 3.
- De Waterstand, nieuwsbrief van de waterschappen; waterschap Bovenschelde-Zuid, editie 2010-2011.
- Vislijn, infoblad voor de openbare visserij in Vlaanderen, Agentschap voor Natuur en Bos, jaargang 2011.

Meer informatie:

- www.bosgroep.be - bosgroep Vlaamse Ardennen tot Dender.
- www.oost-vlaanderen.be/water.
- www.gisoost.be - project VHA.
- www.natuurenbos.be - thema openbare visserij.

De mediawatcher

Milieu

Europees landbouwbeleid

Eurocommissaris Dacian Ciolos heeft zijn beleids-opties voor de toekomst van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) bekendgemaakt. Hij wil evolueren naar een beleid dat groener, eerlijker en meer efficiënt is en dat voor de burger beter begrijpbaar is. "Het GLB moet er niet alleen zijn voor de landbouwers, maar voor alle consumenten en belastingbetalers". Een levensvatbare voedselproductie blijft centraal staan, maar de landbouw moet mee het duurzame beheer van de natuurlijke bronnen en de strijd tegen klimaatverandering ondersteunen. Tot slot moet er ook aandacht zijn voor de sociaal-economische rol van landbouw op het platteland.

Met een budget van bijna zestig miljard euro is landbouw momenteel nog steeds de grootste uitgavenpost. Groen!-Europarlementslid Bart Staes vindt het alvast een stap in de goede richting. (VILT nieuwsbrief 18-11-2010)

Roundup en genetisch gemanipuleerde organismen (GGO)

Het net verschenen rapport 'Genetisch gemanipuleerde soja: Duurzaam? Verantwoord?' verzamelt recent wetenschappelijk onderzoek naar de gevolgen van 15 jaar ggo-soja-teelt in Noord- en Zuid-Amerika. Het rapport concludeert dat het telen van 'Roundup Ready' ggo-soja met grote hoeveelheden van de onkruidbestrijder glyfosaat de gezondheid van mens en dier aantast, het herbicidegebruik verhoogt en onkruid tegen het middel resistent maakt. Glyfosaat is volgens het rapport veel schadelijker dan tot nu toe werd aangenomen en wordt in verband gebracht met miskramen, geboortedefecten en kanker bij mensen,

zelfs met doses lager dan gangbaar in de landbouw. (VILT nieuwsbrief, 24-09-2010)

Leemontginning

De Vlaamse overheid zal op de kouters van Mater en Volkegem 'slechts' 10 ha voor leemontginning voorzien in plaats van 40 ha. Burgemeester De Meulemeester van Oudenaarde spreekt van een succes, het actiecomité Hoki en Groen! reageren verbolgen en zullen verder actie ondernemen. (krant, 30-09-2010)

Stille waters in Deinze

Nu her en der gezinnen nog de schade aan het opnemen zijn van de overstromingen, volgend stichtend verhaaltje uit Deinze. Vorig jaar kocht stad Deinze voor 210 000 euro een huis in Bachte Maria Leerne. De aankoop gebeurde omdat het huis in het natuurlijke overstromingsgebied van de Leie ligt en bijgevolg keer op keer onder water kwam. De woning is ondertussen afgebroken maar daar eindigt de logica. Stad Deinze biedt het perceel nu immers te koop aan als... bouwgrond! De burgermeester stelt dat er in de bouwvergunning zal staan dat het perceel moet opgehoogd worden. Dat daarbij de buffercapaciteit van het natuurlijk overstromingsgebied weer wat kleiner wordt is dan weer een zorg voor later. (HLN, 29-11-2010)

Bomen voor de bijl in het Muziekbos

Met de bedoeling meer licht, structuur en diversiteit in het bos te brengen rooit het Agentschap voor Natuur en Bos 300 bomen in het Muziekbos. Een groot deel daarvan wordt uitgevoerd naar Azië.

Er wordt gekozen voor spontane verbossing terwijl er aan de randen streekeigen soorten zullen aangeplant worden. (krant, 23-11-2010)

Beestig nieuws

Nog maar eens het Everzwijn

De groeiende populatie Everzwijnen in Limburg zorgt voor een verdubbeling van het aantal schadedossiers bij de Boerenbond. Vooral Voeren wordt zwaar getroffen. Om de verdere uitbreiding tegen te gaan, herhaalt de Boerenbond zijn vraag om een versoepeling van de jachtregeling. Everzwijnen

Dierenartsenpraktijk 'Blauwesteen'

Dierenartsen De Pourcq Bernard
en Moreaux Philippe

Blauwesteen 43 te 9600 Ronse

www.dierenartsenpraktijkblauwesteen.be
tel: 055/21.38.19

uit sympathie

hebben nood aan eiwitten in hun voedingspatroon. Dat halen ze uit maden en andere insecten die ze vinden door weiden en gazons om te woelen. (VILT nieuwsbrief, 29/09/2010) De liberalen eisen alvast een makkelijker en ruimere bejaging. (krant, 1-10-2010)

De (kortstondige) wraak van het zwijn

Een Everzwijn drong in de Duitse deelstaat Rheinland-Pfalz op klaarlichte dag een slagerij binnen en richtte er heel wat ravage aan. Ook de slager nam wraak, de 90 kg hangen ondertussen in de koelruimte. (29-11-2010)

Hazen hebben het moeilijk

Jagers hebben op enkele dagen tijd ruim 30 dode Hazen gevonden in enkele aardappelvelden in Heers en Horpmaal. Ze vermoeden dat de hazensterfte te wijten is aan het gebruik van aardappellooddoders. Toxicologisch onderzoek van enkele krenten en een bos aardappellood in een labo in Luik moet uitsluitsel geven over de exacte oorzaak. (VILT nieuwsbrief, 5-10-2010)

Zeehond, sterk toegenomen. foto: Paul Vandenbulcke

Als een zeehond in het water

Het aantal zeehonden in de Westerschelde is op 15 jaar tijd bijna vertienvoudigd. In 1995 werden er slechts 13 geteld, dit jaar 122. Bovendien zijn de 25 nieuwe pups gezond, want er werden amper verdwaalde jongen gemeld. Reden voor de heropleving is het verbod op de jacht en het schonere water, waardoor de zeehonden meer voedsel vinden. (VILT nieuwsbrief, 7-10-2010)

Ganzen in het vizier

Het interregionaal project Invexo, dat werkt rond de bestrijding van invasieve soorten, deelt mee dat dit jaar 2158 zomerganzen in Oost- en West-Vlaanderen werden gevangen en geëuthanaseerd. Die ganzen worden bestreden omdat ze grote ecologische en economische schade veroorzaken. De

komende twee jaar wordt die actie herhaald met de bedoeling om na 2012 tot een duurzaam beheerplan voor zomerganzen te komen. In het kader van de bestrijding van exoten, houdt het Invexo-project zich ook bezig met de beheersing van schadelijke exoten als Stierkikkers en planten zoals de Grote waternavel en de Amerikaanse vogelkers. (VILT nieuwsbrief, 25-10-2010)

De Wolven zijn daar (bijna)

Meer dan 120 jaar nadat hij voor het laatst gesignaleerd werd in België, is de Wolf in de ons omringende landen aan een comeback bezig. Wolven worden gesignaleerd in het Juragebergte en in enkele natuurgebieden in Duitsland. (De Morgen, 12-10-2010)

Als een vis in het water

De vissamenstelling van de Vlaamse rivieren is weinig veranderd ten opzichte van de vorige onderzoeken in 2004 - 2006. In het kader van het 'Meetnet Zoetwatervis' werden vorig jaar 159 locaties verspreid over 10 bekkens in Vlaanderen door het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO) bevestigd. De vispopulaties in onder meer het Dijle- en Demerbekken, de Kleine en Grote Nete en de Schelde werden onderzocht. Goed nieuws is de vangst van vijftien Grote modderkruipers. De laatste keer dat deze beschermde en zeldzame soort werd aangetroffen in de Demer, was in 1999. (VILT nieuwsbrief, 19-10-2010)

Afscheid aan Camille

Op 5 oktober 2010 is de laatste autochtone Bruine beer van de Pyreneeën door Spaanse natuurbeschermingsorganisatie dood verklaard. Camille leefde permanent aan de Spaanse kant van de Pyreneeën, in Aragón en Navarra. Met het verdwijnen van deze laatste autochtone Pyrenese Bruine beer is de discussie over nieuwe herintroducties met Sloveense beren weer opgelaaide. De oppositie van boeren uit dorpen als Hecho en Ansó is enorm maar er moet uiteindelijk een beschermingsplan komen waarbij opnieuw beren worden uitgezet om de kleine populatie aan te vullen. (Zoogmail, 41, 2010)

Opgepast voor paddenstoelen...

Er waren deze herfst heel veel paddenstoelen, dat is ook niet onopgemerkt voorbij gegaan bij het Antigifcentrum waar ze dit jaar meer oproepen kregen. Vaak gaat het om kinderen die experimenteren. (krant, 28-09-2010)

Katjes in het donker

Sinds 1 juni 2010 mogen jagers geen katten meer doden in Vlaanderen. Vroeger werden er zo'n 8000 per jaar geschoten, nu mogen katten enkel gevangen worden. (krant, 07-10-2010)

Daar stond een paard in...

In Meander van januari 2010 berichtten we reeds over de opmars van de paardenhouderij in Vlaanderen en de reactie van WERVEL daarop. Ook de Vlaamse regering steunt het Vlaams paardenloket. Dat dit ook negatieve gevolgen heeft voor het dierenwelzijn blijkt uit een bericht van 8-11 waaruit blijkt dat dierenrechtenorganisaties de meldingen rond verwaarloosde paarden nog nauwelijks kunnen bijhouden. Mensen zouden sneller tot aankoop van een paard overgaan door de lage prijs, maar onderschatten de kosten van de verzorging, klinkt het.

Verkeerd gemikt

In Zweden trof bij de elandenjacht een vrouwelijke jager het verkeerde doel. De kogel ketste af en doodde een skister (De Morgen, 6-12-2010). In Frankrijk waren er vorig jachtseizoen 19 **dodelijke** ongevallen. (<http://www.roc.asso.fr/non-chasseur/accidents-chasse.html>).

Spinnen leren kennen te Oudenaarde

Inleiding in de arachnologie, de studie der spinnen.

Spinnen zijn overal: in de slaapkamer, in de kelder, in een boom, op de grond, op de Zuidpool, in de grond en zelfs hoog in de lucht. Hun aantal is eigenlijk niet te schatten. In een gemiddelde woning wonen er meer dan 1000...

Gerande oeverspin

Wetenschappers hebben vastgesteld dat op een vierkante meter weiland zowat 130 spinnen leven. Dat zijn 1,3 miljoen spinnen op één hectare.

Veronderstel dat elke spin, ongeacht de grootte, gemiddeld slechts 0,1 gram prooi per dag verorbert. Dat betekent dat op een hectare weiland al 47450 kg insecten per jaar verslonden worden! En toch gaan zelfs natuurliefhebbers meestal achteloos aan ze voorbij.

Elke soort kent zijn eigen jachtwijze en/of webbouw, ze zijn afhankelijk van specifieke milieumomstandigheden. Alle ecologische nissen worden netjes opgevuld met specifieke spinnensoorten.

Gewone grottenspin

Wil jij wat meer weten over spinnen?

IWG Lampyris biedt iedereen de mogelijkheid om voor een bijzonder democratische prijs deel te nemen aan een spinnencursus te Oudenaarde. Arachnoloog Bryan Goethals staat garant voor de begeleiding.

De cursus gaat door in het Kasteel Liedts, Parkstraat 4 te Oudenaarde telkens **op donderavond van 20 tot 22 uur**.

Voor slechts **10 euro** ben je ingeschreven voor deze vierdelige cursus en ontvang je de syllabus.

Inschrijven kan telefonisch op 0474/94.22.40 en door storting van 10 euro op rek. 001-4040156-85 van IWG Lampyris met vermelding 'Spinnencursus Oudenaarde'.

Donderdag 24 februari 2011: algemene kennismaking met de spinnen.

Donderdag 24 maart 2011: hoe spinnen op naam brengen (hoe determineren).

Donderdag 28 april 2011: het zelf op naam brengen van spinnen.

Donderdag 26 mei 2011: excursie.

1 Leerlingen van de Vrije Basisschool in Ruien, klaar om vogels te voederen!
foto: Robin Vanheuverwijn

5 Dorre maïsstengel fleurt weer op
foto: Geert De Soete

3 Mooie besneeuwde boom in het Kasteelpark in Nokere
foto: Lieven Kinds

6 Bessen van Gelderse roos; wachtend op de Pestvogel?
foto: Jo Buysse

7 Winters doorkijkje op het Vlaamse-Ardenne-landschap
foto: Norbert Desmet

4 Nog winterse bloei in de Blekerij te Zeveren
foto: Eddy Vervynck

8 Wandelen langs een verkleumde bomenwand
foto: Rik Desmet

In memoriam Broeder Joris De Ruyver

Ronny De Clercq

Na een lang en verdienstelijk leven is Broeder Joris op 28 oktober 2010, op zevenennegentigjarige leeftijd van ons heengegaan. In volle berusting en vol vertrouwen dat alles loopt zoals het 't beste is. Hij belandde een week eerder in het hospitaal met een gebroken heup en de noodzakelijke operatie deed hem de das om, zijn hart was te zwak.

Broeder Joris werd op 11 juni 1913 geboren als Georges De Ruyver, op de Lierenhoek in Sint-Martens-Lierde, in een tijd dat de mensen arm, maar de natuur rijk was in de Vlaamse Ardennen. Het kloosterleven leek de jongen al vroeg aantrekkelijk.

Op zijn twaalfde verjaardag ging hij in opleiding in het juvenaat en

op achttienjarige leeftijd werd Joris een Broeder van Liefde. Voor verdere details over de loopbaan van Broeder Joris, verwijs ik graag naar zijn beknopte biografie die in het julinumnummer 2010 van Meander verscheen, naar aanleiding van de opening van de bramentuin.

In zijn jeugd werd het huis verlicht met een kaars en een olielampje dat op koolzaadolie brandde. Hij vertelde nog, de zondag voor hij stierf, over hoe de elektriciteit voor 't eerst in het dorp kwam. En over al die wondere uitvindingen die hij had mogen leren kennen. Hij vroeg zich af hoe GPS precies werkt, iets waar maar weinig gebruikers de dag van vandaag nog bij stilstaan!

Niemand, dus ook hijzelf niet, heeft ooit vermoed dat Joris De Ruyver bijna 98 zou worden. In zijn jeugd en jong leven werd hij verschillende keren zwaar ziek. Hij benutte de perioden die hij in het sanatorium verbleef nuttig, hij leerde er vele talen, ook Esperanto, dat hem

nauw aan het hart lag. Om zijn geest fris te houden, zegde hij zijn gebeden in alle talen die hij kende. Dit voorjaar nog, moesten we aan Spaanstaligen vragen hoe het 'Onze Vader' precies ging in 't Spaans, hij vermoedde dat hij ergens een fout maakte...

Broeder Joris had altijd oog voor dingen die anderen niet eens zien. Hij stond vol bewondering voor alles wat er in de natuur te ontdekken was. Ieder plantje dat opschoot in de kloostertuin, moest hij bij naam kennen. En eens met pensioen weer in Brakel, had hij ten volle de tijd om te voet en met de fiets de Vlaamse Ardennen te ontdekken tot in de kleinste details. Die soortengroepen die door de meesten over het hoofd worden gezien, kregen ten volle zijn aandacht: grassen, mossen, korstmossen... en bramen! Zijn kennis en zijn ontdekkingen wilde hij met iedereen delen.

Bescheidenheid was eigen aan Broeder Joris. Hij ontdekte diverse lokale bramensoorten, maar die een wetenschappelijke naam geven, liet hij aan anderen over. Zijn kennis werd wel gewaardeerd tot in het buitenland.

Broeder Joris vertrok zoals hij geleefd heeft: stil en bescheiden, maar helder van geest! Hij was geen mens om 100 te worden, vond hij. De officiële opening van 'De Bramentuin' op zondag 22 augustus 2010 was een mooie afsluiter waarmee hij zeer gelukkig was. Gelukkig omdat iets van de kennis die hij altijd wilde doorgeven, zou verder voortbestaan...

Hij werd begraven op het kerkhof te Brakel, met op zijn kist een bramentak.

Bosvogel van het jaar

De genomineerde soorten voor de verkiezing van de 'Vogel van het Jaar 2011' bleken aan elkaar gewaagd. Nooit was het verschil in de top 3 zo

En de winnaar is...

foto: Paul Vandenbulcke

klein. Toch bezette de Bosuil vanaf dag één de eerste plaats om ruim 2000 stemmen later zijn positie te verzilveren. De Groene specht belandde met een achterstand van slechts 46 stemmen op de tweede plaats. De Goudhaan veroverde de derde plaats op het podium. De vastberaden manier waarop de Bosuil gedurende de stemperiode steeds enkele stemmen voorbleef op de Groene specht is vergelijkbaar met de gestage manier waarop de Bosuil de afgelopen eeuw toenam in geheel Europa. Enkele mogelijke verklaringen voor deze algemene toename zijn het ouder worden van zowel aangeplante en natuurlijke loofbossen als het vrijkomen van extra nestplaatsen door de areaaluitbreiding van Zwarte specht, Ekster en Zwarte kraai. Hierbij kan ook de afgenomen vervolging een rol gespeeld hebben.

Amerikaanse nerts

Rik Desmet

Op de zoogdierstudiedag van 27-11-2010 in Antwerpen behandelde Koen Van Den Berge van het INBO de problematiek van de Amerikaanse nerts. Toevallig is er in Stekene protest tegen een geplande uitbreiding van een nertsenkwekerij van 5000 naar 60 000 dieren. (Vilt Nieuwsbrief 24-11-2010)

Amerikaanse nerts

© Ron E. Van Nimwegen

Vandaar wat informatie rond deze minder gekende marterachtige. De Amerikaanse nerts heeft in Noord-Amerika een enorm groot leefgebied met meerdere ondersoorten. De nerts is bruin gekleurd met een witte kinvlek. Deze kinvlek is bij de Europese nerts iets groter. Deze Europese nerts komt nu nog voor in enerzijds Midden-, Noord- en Oost-Europa en anderzijds Noord-Spanje en een deel van de kustzone

van Frankrijk. De soort kwam ongetwijfeld vroeger ook in België voor maar is er al lang uitgeroeid.

De Amerikaanse nerts werd voor zijn pels vanaf 1920 ook in Europa gekweekt. In Europa zijn nu vooral Nederland met 4,5 miljoen en Denemarken met 14 miljoen nertsen grote pelsproducenten. In België worden 150 000 nertsen gekweekt (cijfers 2008). Door ontsnappingen kon de soort zich in Europa ook in het wild vestigen. In Vlaanderen werden er via het marternetwerk sinds 1998 twaalf nertsen bij het INBO binnen gebracht. Daaruit blijkt dat de soort hier nog niet echt ingeburgerd is. Ter vergelijking: er kwamen in dezelfde periode 1730 Bunzingen, 550 Dassen, 90 Hermelijnen, 980 Steenmarters, 197 Wezels en 11 Boomkarters binnen voor analyse.

De Amerikaanse nerts is 100 % carnivoor, is aan water gebonden en kan bij ons perfect overleven. Voor de biodiversiteit is het echter aangewezen te vermijden dat deze exoot zich bij ons vast vestigt. Ze staat dan ook op de zwarte lijst wat beperkingen op gebied van het houden van de soort en handel met zich meebrengt. Ook de acties waarbij nertsen bevrijd worden uit hun kooien zijn op die manier compleet misplaatst en kunnen als een ecologische stomiteit beschouwd worden!

We delen in de rouw van...

- De Gemeenschap van de Broeders van Liefde en de families De Ruyver en De Smet bij het overlijden van Broeder Joris. Hij werd geboren op 11 juni 1913 en overleed op 28 oktober 2010. Op de bladzijde hiernaast vindt u een 'In Memoriam' gewijd aan Broeder Joris.
- De familie Pierre Hubau en Renata Bruggeman bij het overlijden van vader Frans Bruggeman op 23 november 2010. Velen hebben Frans goed gekend bij een bezoek aan de Dorenstraat in Zulzeke. Rouwadres: Pierre en Renata Hubau- Bruggeman, Kalissestraat 16, 8958 Loker-Heuvelland.
- Rudy Vermeulen, zoon Matthieu en familie bij het overlijden van Rudy's partner Sophie Geldof, geboren te Menen op 27 mei 1954 en overleden te Gent op 9 december 2010. Sophie volgde vorig jaar nog de cursus natuurgids.
- Mevrouw Martha Simoens en familie bij het overlijden van haar echtgenoot Marcel Clincke, geboren te Brussel op 27 mei 1927 en overleden te Kruishoutem op 29 oktober 2010. Marcel was al sinds 1968 lid van 'De Wielewaal'.

Zaterdag 29 januari 2011 om 20 uur PowerPoint voorstelling over Roemenië

In zaal Amigo, Heurnestraat 235 te Heurne
door Gerard Mornie

Een reisverslag van 3 weken in het Zuidoosten van Roemenië in juni 2009

In het eerste deel varen we 10 dagen met een kleine boot in de Donaudelta, met prachtige foto's van de delta, de dorpjes en de talrijke watervogels.

Het tweede deel starten we in de omgeving van Tulcea, met bezienswaardigheden in de omgeving, een burcht en onder meer een paar kloosters. Daarna trekken we naar de Karpaten en het National park 'Piatra Craiului' met bijzondere aandacht voor de bloemen. We brengen een bezoek aan het kasteel van Dracula en tenslotte ook aan de beren.

Een avond om niet te missen!

1

9de jaargang nr. 1 januari-februari-maart 2011
afgiftekantoor Gent X - erkenning P203773

België-Belgique

PB
GENT X

3/0450

Meander

driemaandelijks tijdschrift van vzw Natuurpunt Vlaamse Ardennen plus
v.u. A. Benoot - Y. Moerman Gampelaeredreef 67 9800 Deinze tel. 09/386.38.95

Lentemaaltijd 2011 van Natuurpunt Zwalmvallei op zondag 27 februari 2011

Natuurpunt Zwalmvallei levert jaarlijks serieuze inspanningen voor de natuur. De afdeling is actief in vijf natuurgebieden in Brakel, Zottegem en Zwalm. Het beheer en de groei van die mooie gebieden is uiteraard niet gratis. Met de Lentemaaltijd financiert Zwalmvallei haar werking en doet aankopen voor het beheer van de terreinen.

Wij serveren:

- Een Natuurpuntig aperitief;
- Warme beenhesp met krokante groenten en gratin dauphinois **of** een gevarieerde koude visschotel **of** vegetarische specialiteiten van het huis;
- Een heerlijk dessertbuffet!

De Lentemaaltijd gaat door in feestzaal 'De Bevegemse Vijvers', Bevegemse Vijvers 1, 9620 Zottegem van 11u30 tot 15u.

Kaarten aan 13 euro voor volwassenen of 8 euro voor de jonge spruiten zijn verkrijgbaar bij de bestuursleden of bij Bart Magherman, Leonce Roelsstraat nr 5 te Zottegem. Kaarten bestellen via overschrijving kan ook. Je stort het bedrag op rekeningnummer BE57 9201 0163 2135 van Natuurpunt Zwalmvallei, p.a. L. Roelsstraat 5 te Zottegem met vermelding van je keuze en het aantal volwassenen en kinderen.

Jouw kaart(en) lig(t)(gen) dan op jou te wachten aan de ingang van de feestzaal.

Info: Bart Magherman tel 09/360.09.99

